ΑΣΤΗΡ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

«Πάντα δοκιμάζετε, τὸ καλὸν κατέχετε».

Ἔτος 62ον. ΙΟΥΝΙΟΣ, 1926. Ἀριθ. 6

ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗ

«Καὶ ἐγένετο αἴφνης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἦχος, ὥσπερ φερομένης πνοῆς βιαίας καὶ ἐπλήρωσεν ὅλον τὸν οἶκον, οὗ ἦσαν καθήμενοι. Καὶ ὤφθησαν αὐτοῖς διαμεριζόμεναι γλῶσσαι ὡσεὶ πυρός, ἐκάθισέ τε ἐφ' ἕνα ἕκαστον αὐτῶν· καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες Πνεύματος Ἁγίου καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἑτέραις γλώσσαις, καθὼς τὸ Πνεῦμα ἐδίδου αὐτοῖς ἀποφθέγγεσθαι.»

(*Πράξ. β'. 2—4*).

Ὁ Κύριος ἡμῶν, ἀποχαιρετῶν τοὺς μαθητὰς κατὰ τὴν ἀνάληψιν Αὐτοῦ παρήγγειλεν εἰς αὐτοὺς νὰ μὴ ἀπομακρυνθῶσι τῆς Ἱερουσαλήμ, ἕωσοῦ «ἐνδυθῶσι δύναμιν ἐξ ὕψους», ὑποσχεθεὶς νὰ πέμψῃ εἰς αὐτοὺς τὸν Παράκλητον. Καὶ ἰδού, δέκα ἡμέρας βραδύτερον ἡ ὑπόσχεσις αὕτη ἐξεπληρώθη, κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς, τὴν καὶ πρώτην τῆς ἑβδομάδος, ἣν εἶχον ἤδη οἱ μαθηταὶ ἀρχίσει νὰ ἑορτάζωσιν ὡς Κυριακὴν ἡμέραν, εἰς ἀνάμνησιν τῆς Ἀναστάσεως. Ἡ Πεντηκοστὴ ἦτο ἑορτὴ τῆς Παλαιᾶς Οἰκονομίας, εἰς ἀνάμνησιν τῆς παραδόσεως τῶν πλακῶν τοῦ νόμου εἰς τὸν Μωϋσέα ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ· ἦτο δὲ λίαν κατάλληλον κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην νὰ ἐγκαινισθῇ ἡ νέα ἐν Χριστῷ οἰκονομία, καθ' ἣν ἐδόθη ὁ νέος Νόμος εἰς πᾶσαν φυλὴν ἀνθρώπων. Καὶ ὅπως ὁ Μωσαϊκὸς νόμος ἐδόθη συνοδευόμενος ὑπὸ πυρὸς καὶ σεισμῶν καὶ ἀνεμοστροβίλου, οὕτω καὶ ἡ δωρεὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἔλαβε τὴν μορφὴν γλωσσῶν πυρὸς καὶ ἤχου πνοῆς βιαίως φερομένης. Ὁ Θεὸς εἶναι «πῦρ καταναλίσκον» (Ἑβρ. ιβ'. 29), ἀλλὰ καὶ πῦρ καθαρτήριον, καθαρίζων διὰ τοῦ Πνεύματος Αὐτοῦ τὰς ψυχὰς τῶν πιστευόντων (Ματθ. γ. 11). Ὁ Θεὸς «περιπατεῖ ἐπὶ πτερύγων ἀνέμων» (Ψαλμ. ρδ'. 3) καὶ ἡ ὁδὸς Αὐτοῦ εἶναι ἐν τῷ ἀνεμοστροβίλῳ (Ναοὺμ α'. 3), ἀλλὰ καὶ τὸ Πνεῦμά του, ὡς ὁ ἄνεμος, ἀοράτως ἀλλ' αἰσθητῶς ἀναγεννᾷ τὸν ἁμαρτωλὸν (Ἰωάν. γ'. 8) καὶ ἀνιστᾷ καὶ ζωοποιεῖ τὰ ὀστέα τὰ ξηρὰ (Ἰεζεκιὴλ λγ'. 9).

Ἐφάνησαν δὲ ***γλῶσσαι διαμεριζόμεναι ὡσεὶ πυρός.*** *Διὰ τὸ ἐπιβλητικώτερον, ἡ ἔκχυσις τοῦ ἀοράτου καὶ ἀΰλου Πνεύματος συνωδεύθη ὑπὸ τῆς ὁρατῆς ταύτης ἐμφανίσεως.* ***Γλῶσσαι πύριναι*** *διεμερίσθησαν καὶ ἐπεκάθησαν ἐπὶ ἑνὸς ἑκάστου τῶν παρόντων. Παρατηρήσατε ὅμως ὅτι ὁ ἱερὸς συγγραφεὺς μεταχειρίζεται τὸν ἑνικὸν ἀριθμὸν —* ***«ἐκάθισε»*** *— δηλ. τὸ Πνεῦμα — ὑποδηλῶν διὰ τούτου ὅτι ἂν καὶ αἱ διαμεριζόμεναι πύριναι γλῶσσαι ἦσαν πολλαί — ὅσοι ἦσαν καὶ οἱ παρόντες μαθηταί — ἐν τούτοις πᾶσαι ἀντεπροσώπευον ἓν καὶ τὸ αὐτὸ Πνεῦμα. «Εἶναι δὲ διακρίσεις χαρισμάτων, τὸ Πνεῦμα ὅμως τὸ αὐτό» (Α' Κορ. ιβ'. 4).*

Καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες Πνεύματος Ἁγίου, καὶ ἤρχισαν νὰ λαλῶσι γλώσσας ξένας. Ἄράγε ἁπλῶς γλωσσομαθεῖς ἐγένοντο οἱ μαθηταὶ διὰ τῆς ἐκχύσεως τοῦ Πνεύματος; Οὐχὶ βεβαίως· ἀλλ' ἐδόθη εἰς ἕνα ἕκαστον αὐτῶν θαυματουργικῶς ἡ δύναμις τοῦ λαλεῖν μίαν ξένην γλῶσσαν, ὅπως δι' αὐτῆς κηρύξῃ τὴν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ σωτηρίαν, «τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ», εἰς ἔθνος τι ἀλλόγλωσσον. Καὶ τὸ δῶρον τοῦτο βλέπομεν ὅτι ἀμέσως ἔθεσαν οἱ μαθηταὶ εἰς ἐνέργειαν, τὸ δὲ ἀποτέλεσμα ἦτο ὅτι ἐν τῇ μιᾷ ἐκείνῃ ἡμέρᾳ τρισχίλιαι ψυχαὶ ἐξ ὅλων τῶν Ἰουδαίων τῆς διασπορᾶς ἐπίστευσαν εἰς τὸν Χριστὸν καὶ ἐβαπτίσθησαν.

Σημειώσατε ὅτι οἱ μαθηταὶ πρὸ πεντήκοντα μόλις ἡμερῶν εἶχον ἐκ φόβου διασκορπισθῆ ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια, βλέποντες τὸν Κύριον καὶ Διδάσκαλον αὐτῶν θανατούμενον ὡς κακοῦργον. Σημειώσατε ὅτι ὁ λαός, ὅστις ἤδη συνέρρευσε πανταχόθεν ἐπὶ τῷ ἀκούσματι τοῦ ἤχου ἐκείνου τῆς ἐπιφοιτήσεως τοῦ Πνεύματος, ἦτο βεβαίως ἐν πολλοῖς ὁ αὐτὸς ὄχλος, ὅστις πρὸ 50 ἡμερῶν ἐκραύγαζε κατὰ τοῦ Ἰησοῦ: «Σταύρωσον, σταύρωσον αὐτόν!» Καὶ ἀκριβῶς διὰ τοῦτο ἐγένετο ἡ ἐπιφοίτησις τοῦ Πνεύματος ἐν Ἱερουσαλὴμ καὶ οὐχὶ εἰς ἄλλο μέρος, ἵνα οἱ σταυρώσαντες τὸν Κύριον τῆς δόξης γένωνται πρῶτοι αὐτοὶ αὐτόπται μάρτυρες τῆς Νέας Οἰκονομίας, καὶ ἵνα κατόπιν οἱ τοιοῦτοι ἐπιστρέφοντες εἰς τὰς μακρυνὰς πατρίδας των, χρησιμεύσωσιν ὡς φορεῖς καὶ κήρυκες τοῦ μακαρίου Εὐαγγελίου. Ἴδετε λοιπὸν τὸ νέον θάρρος τῶν μαθητῶν, οἵτινες, ἐμπλησθέντες Πνεύματος Ἁγίου, ἐξῆλθον πρὸς τὸν ἐχθρικὸν τοῦτον ὄχλον, ἀφήσαντες πᾶσαν δειλίαν καὶ πάντα τρόμον, καὶ μετὰ παρρησίας ἐλάλουν τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ, ἕκαστος εἴς τινα ξένην γλῶσσαν, πρὸς τοὺς συνηγμένους Ἰουδαίους καὶ προσηλύτους τῆς διασπορᾶς. Θαυμάσατε δὲ πρωτίστως τὸν Πέτρον, τὸν πρὸ 50 ἡμερῶν ἀρνηθέντα τρὶς τὸν Διδάσκαλον ἐνώπιον μιᾶς παιδίσκης, ἤδη δὲ ἀφόβως προσφωνοῦντα τὰ πλήθη ἐκεῖνα καὶ μετὰ παρρησίας κατακρίνοντα αὐτά, διότι «διὰ χειρῶν ἀνόμων σταυρώσαντες» ἐθανάτωσαν τὸν Χριστὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ καλοῦντα αὐτοὺς δι' ἀκαταμαχήτων ἐπιχειρημάτων νὰ μετανοήσωσι καὶ νὰ πιστεύσωσιν εἰς τὸν ἀναστάντα καὶ δεδοξασμένον Σωτῆρα.

Καὶ τὸ ἀποτέλεσμα ἦτο ὅτι διὰ τοῦ κηρύγματος τῶν μαθητῶν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ προσετέθησαν εἰς τὴν πρώτην ἐκκλησίαν τρεῖς χιλιάδες ψυχῶν, καὶ οὗτοι ἔμειναν προσκαρτεροῦντες εἰς τὴν διδαχὴν καὶ προσευχὴν καὶ κοινωνίαν τῶν πιστῶν, «ἐν ἀγαλλιάσει καὶ ἀφελότητι καρδίας.»

Τὸ θεῖον Πνεῦμα, ὅταν εἰσέλθῃ εἰς τὴν ψυχήν, καθιστᾷ τὸν δειλὸν ἀτρόμητον, τὸν ἀμαθῆ σοφόν, τὸν βραδύγλωσσον εὔφραδῆ ῥήτορα, τὸν ἀδιάφορον ζέοντα, τὸν ἀκάθαρτον καθαρόν, τὸν δίγνωμον ἀποφασιστικόν, τὸν σκυθρωπὸν ἱλαρόν, τὸν δόλιον ἁπλοῦν, τὸν ἐγωϊστὴν ἀφιλοκερδῆ καὶ αὐταπάρνητον, τὸν ἄπιστον πιστόν. Ἐὰν δὲ τὴν σήμερον οἱ λεγόμενοι Χριστιανοὶ δὲν δεικνύωσιν εἰς τὴν ζωήν των τοὺς καρποὺς τοῦ Πνεύματος, οἵτινες εἶναι «ἀγάπη, χάρα, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, πρᾳότης, ἐγκράτεια» (Γαλάτ. ε'. 22), τοῦτο σημαίνει οὐχὶ ὅτι τὸ Πνεῦμα δὲν δύναται πλέον νὰ παραγάγῃ τοιούτους καρπούς, ἀλλ' ὅτι οἱ ἄνθρωποι δὲν ἀνοίγουσι τὰς καρδίας των, ὅπως εἰσέλθῃ εἰς αὐτὰς τὸ Πνεῦμα καὶ ἐγκατοικήσῃ ἐν αὐταῖς.

Εἴθε πάντες οἱ φέροντες τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ νὰ δεχθῶμεν μετὰ πίστεως

καὶ μετὰ χαρᾶς τὸν Παράκλητον εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν. Εἴθε εἰς τὰς ψυχὰς ἡμῶν νὰ πνεύσῃ ἀπ' οὐρανοῦ ὁ ἄνεμος οὗτος, σαρώνων ἐκεῖθεν τὸν κονιορτὸν καὶ τὰ μιάσματα τῆς ἁμαρτίας. Εἴθε νὰ αἰσθανθῶμεν τὸ πῦρ τοῦ Πνεύματος ἐν ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν, καθαρίζον ἡμᾶς ἀπὸ τὴν ἀγάπην τῆς ἁμαρτίας καὶ τὸ κοσμικὸν φρόνημα, καὶ φλέγον ἡμᾶς πρὸς μαρτυρίαν ὑπὲρ τῆς ἐν Χριστῷ ἀληθείας καὶ πρὸς δρᾶσιν ὑπὲρ τῶν ὁμοίων ἡμῶν. Τότε θὰ μεταβληθῇ ἡ ὄψις τῶν οἰκογενειῶν ἡμῶν, τῶν κοινωνιῶν ἡμῶν, τῶν ἐκκλησιῶν ἡμῶν, τῶν ἐργασιῶν ἡμῶν—ἡ ὄψις τῆς οἰκουμένης ὁλοκλήρου.

Τότε θὰ ἐκλίπῃ ἡ ἀδικία, ἡ καταδυνάστευσις, ἡ ἁμαρτία, ἡ ἀπιστία, ἡ πλάνη ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς. Τότε θὰ γίνωσι πάντες οἱ ἄνθρωποι ἀδελφοί, τέκνα τοῦ αὐτοῦ Πατρός, κληρονόμοι τῆς ἐπουρανίου βασιλείας μετὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ!

Ἀμήν.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ

Ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἑορτῆς τῆς Πεντηκοστῆς, ἣν ὁλόκληρος ἡ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία θεωρεῖ, μετὰ τὴν Ἐνανθρώπησιν, τὸ Πάθος καὶ τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Σωτῆρος, ὡς τὸ σημαντικώτατον γεγονὸς τῆς ἱστορίας τῆς ἐπιγείου Ἐκκλησίας, ἐκρίναμεν καλὸν νὰ ἐκθέσωμεν δογματικῶς τὰ περὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὅπως οἱ ἀναγνῶσται ἡμῶν ἔχωσιν ἀκριβῆ γνῶσιν αὐτῶν, καθ' ἣν ἐποχὴν ἐκ διαφόρων διευθύνσεων προσβάλλεται ἡ δοξασία τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας περὶ τῆς Τριαδικῆς Θεότητος καὶ τῆς προσωπικότητος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Οἱ πρῶτοι Χριστιανοὶ δὲν ἐνεβάθυνον πολὺ εἰς τὸ δόγμα τοῦτο, οὐδὲ διετυπώθη τοῦτο σαφῶς μέχρι τῆς Α' ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Οἱ πρῶτοι Χριστιανοὶ ἐπίστευον εἰς ἕνα Θεὸν Πατέρα, πρὸς ὃν ὀφείλουσιν οἱ ἄνθρωποι νὰ ζητήσωσι νὰ συνδιαλλαγῶσιν, εἰς ἕνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν μονογενῆ Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, δι' οὗ ἐπιτυγχάνεται ἡ συνδιαλλαγὴ αὕτη, καὶ εἰς ἓν Θεῖον Πνεῦμα, διὰ τοῦ ὁποίου, ἀναγεννώμενοι, οἱ ἄνθρωποι δύνανται νὰ ἐπικοινωνῶσι μετὰ τοῦ Θεοῦ. Μεταξὺ τῶν θεολόγων ὅμως τῶν πρώτων τριῶν αἰώνων ὑπῆρξαν πολλαὶ συγκεχυμέναι ἰδέαι ὅσον ἀφορᾷ τὴν φύσιν καὶ τὸ ἔργον τοῦ Ἁγ. Πνεύματος. Τινὲς τῶν Πατέρων, ὡς ὁ Τερτυλλιανός, συνεταύτιζον τὸ Πνεῦμα μετὰ τοῦ Υἱοῦ (Κατὰ Πραξέα, 15). Ὁ δὲ Ἄρειος καὶ οἱ Ἀρειανοὶ ἐδίδασκον ὅτι ὁ Υἱὸς ἐδημιουργήθη ὑπὸ τοῦ Πατρὸς καὶ τὸ Πνεῦμα ἐδημιουργήθη ὑπὸ τοῦ Υἱοῦ. Τέλος, ἡ ῥηθεῖσα ἐν Νικαίᾳ Α'. Οἰκουμενικὴ Σύνοδος τοῦ ἔτους 325 καὶ ἡ Β' ἐν Κωνσταντινουπόλει τοῦ ἔτους 381, διετύπωσαν τὴν περὶ τοῦ Ἁγ. Πνεύματος διδασκαλίαν τῶν Γραφῶν ἐν τῷ Συμβόλῳ διὰ τῶν λέξεων: «Πιστεύω εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ κύριον, τὸ ζωοποιόν, τὸ ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορευόμενον, τὸ σὺν Πατρὶ καὶ Υἱῷ συμπροσκυνούμενον καὶ συνδοξαζόμενον, τὸ λαλῆσαν διὰ τῶν προφητῶν». Ἡ

τοιαύτη διατύπωσις ἐγένετο ἀσπαστὴ ὑφ' ὁλοκλήρου τῆς Ἐκκλησίας· μόνον ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐκπόρευσιν τοῦ Ἁγ. Πνεύματος, ἡ Παπικὴ Ἐκκλησία εἶτα ἐτροποποίησεν αὐτήν, παραδεχθεῖσα ὅτι τὸ Πνεῦμα ἐκπορεύεται «ἐκ τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ», ἣν τρυποποίησιν ἀπέκρουσεν ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία καὶ βραδύτερον τινὲς τῶν Εὐαγγελικῶν Ἐκκλησιῶν. Ὅσοι δὲ ἄλλοι ἔκτοτε ἠρνήθησαν τὴν προσωπικότητα τοῦ Ἁγ. Πνεύματος, ὡς οἱ Σοκινιανοί, Ἀρειανοὶ καὶ Σαβελλιανοί, παραδέχονται τὸ Πνεῦμα οὐχὶ ὡς κτίσμα, ἀλλ' ὡς τὴν ἐκδήλωσιν τῆς Θείας δυνάμεως. Τοῦτο εἶναι ἐν συντομίᾳ τὸ ἱστορικὸν τοῦ περὶ Ἁγίου Πνεύματος δόγματος τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν ἐκτὸς αὐτῆς διαφόρων αἱρέσεων.

Ἄς ἐξετάσωμεν ἤδη διὰ βραχέων τὴν φύσιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ τὸ ἔργον Αὐτοῦ.

Α'. Ἡ φύσις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Ὅπως ὁ Λόγος, ἤτοι, ὁ Χριστός, εἶναι ἡ ἀποκάλυψις τῆς εἰκόνος τοῦ Θεοῦ, τὸ Πνεῦμα εἶναι ἡ ***πνοή***, ἤτοι ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ. Λέγεται δὲ Ἅγιον, διότι εἶναι ἅγιον τὴν φύσιν καὶ ἡ πηγὴ τῆς ἁγιωσύνης εἰς πᾶσαν κτίσιν. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον καλεῖται καὶ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας (Ἰωάν. ιε.' 26) Πνεῦμα τῆς σοφίας (Ἐφεσ. α.' 17), Πνεῦμα ἁγιωσύνης (Ρωμ. α.' 4), Πνεῦμα τῆς δόξης (Α. Πέτρ. δ., 14) Πνεῦμα ζωῆς (Ρωμ. η.' 2), Πνεῦμα χάριτος (Ἑβρ. ι.' 29).

Τὸ Πνεῦμα εἶναι ***πρόσωπον*** καὶ εἶναι ***Θεός***.

1. ***Ἡ προσωπικότης τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.*** Εἰς τὴν ἐξήγησιν τῶν περὶ τοῦ Ἁγ. Πνεύματος ἐκφράσεων τῶν Γραφῶν πρέπει νὰ ἤμεθα συνεπεῖς καὶ νὰ μεταχειριζώμεθα τὸ αὐτὸ μέτρον δι' ὅλας. Οὕτω λ. χ. ἐὰν τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, ὅπερ ἐν τῇ δημιουργίᾳ ἐφέρετο ἐπὶ προσώπου τῶν ὑδάτων, ἠγωνίσθη μετὰ τῶν πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ ἀνθρώπων, καὶ ἐνέπνευσε τοὺς προφήτας, ἦναι ἁπλῶς ἡ ἀπρόσωπος ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ, τότε καὶ τὸ Πνεῦμα, τὸ ἐκχυθὲν κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς, τὸ προαγγελθὲν ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ εἰς τοὺς μαθητάς, πρέπει νὰ ἐκληφθῇ ὁμοίως. Ἐὰν ὅμως εἰς ἄλλα μέρη τῆς Γραφῆς καὶ ἰδίως εἰς τὴν Νέαν Διαθήκην τὸ Πνεῦμα καταφανῶς παρίσταται ὡς ἴδιον πρόσωπον, τότε ἕπεται ὅτι καὶ τὰ ἄλλα ἐκεῖνα χωρία πρέπει οὕτω νὰ ἐννοηθῶσι. Καὶ αἱ Γραφαὶ σαφῶς διδάσκουν τὴν προσωπικότητα τοῦ Ἁγ. Πνεύματος. Ἡ προσωπικότης προϋποθέτει ***νοῦν***, ***θέλησιν καὶ ἰδίαν ἢ χωριστὴν ὑπόστασιν***. Ἐὰν λοιπὸν δυνάμεθα ταῦτα νὰ εὕρωμεν ἀποδιδόμενα ἢ ὑποδηλούμενα εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐν ταῖς Γραφαῖς, ἡ προσωπικότης Του εἶναι ἀναμφισβήτητος. Καὶ

α) Τὸ Πνεῦμα ἐκδηλοῦται ὡς πρόσωπον, ὡς ἐκ τῆς χρήσεως τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ρημάτων. Οὕτω λ. χ. ἐν Πράξ. ιγ.' 2: «Εἶπε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, Χωρίσατέ ***μοι*** τόν τε Βαρνάβαν καὶ τὸν Σαῦλον εἰς τὸ ἔργον, ὃ ***προσκέκλημαι*** αὐτούς». Ἰωάν. ιε.' 26: «Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ Παράκλητος, ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ τοῦ Πατρός, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ παρὰ τοῦ Πατρὸς ἐκπορεύεται, ***Ἐκεῖνος*** μαρτυρήσει περὶ ἐμοῦ». Ἰωάν. ις.' 13, 14: «Οὐ γὰρ λαλήσει ἀφ' ***Ἑαυτοῦ***, ἀλλ' ὅσα ἂν ἀκούσῃ, λαλήσει, καὶ τὰ ἐρχόμενα ἀναγγελεῖ ὑμῖν· ***Ἐκεῖνος*** ἐμὲ

δοξάσει», κτλ. Πράξ. κα.' 11: «Τάδε λέγει τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον». η.' 39: «Πνεῦμα Κυρίου ἥρπασε τὸν Φίλιππον».

β) Κατ' ἐντολὴν τοῦ Χριστοῦ, βαπτιζόμεθα εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος (Ματθ. κη.' 19), τοῦθ' ὅπερ εἶναι ἀκατανόητον. ἐὰν ὁ μὲν Πατὴρ καὶ ὁ Υἱὸς ἦναι χωριστὰ πρόσωπα, τὸ δὲ Πνεῦμα ἁπλῶς ἡ ἀπρόσωπος δύναμις ἢ ὁ νοῦς τοῦ Θεοῦ. Ἡ ἀποστολικὴ ἐπίσης εὐλογία: «Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ κοινωνία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν» (Β.' Κορινθ. ιγ.' 13) ἐπίσης δηλοῖ ὡς ἴδιον πρόσωπον τὸ Πνεῦμα.

γ) Τὸ Πνεῦμα ἐπέχει θέσιν τοιαύτην ἀπέναντι ἡμῶν, ὥστε μόνον ὡς ἰδία προσωπικότης δύναται νὰ ἐννοηθῇ. «Τὸ Πνεῦμα μὴ σβέννυτε» (Α.' Θεσσ. ε.' 19). «Μὴ λυπεῖτε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον» (Ἐφεσ. δ.' 30). «Ὃς δ' ἂν εἴπῃ κατὰ τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου» (Ματθ. ιβ.' 32). Τὸ Πνεῦμα διδάσκει, ὑπομιμνήσκει, νουθετεῖ, ἁγιάζει, ἐλέγχει, παρηγορεῖ, μαρτυρεῖ (Ἰωάν. ιδ'. 26, ιε'. 26, ις' 8, 13. Πράξ. ε.' 32. θ.' 31). «Τὸ δὲ Πνεῦμα ῥητῶς λέγει» (Α.' Τιμόθ. δ.' 1). «Τὴν μάχαιραν τοῦ Πνεύματος» (Ἐφεσ. ς.' 17) «Δι' ἀνακαινίσεως Πνεύματος Ἁγ.» (Τίτ. γ' 5).

δ) Τὸ Πνεῦμα παριστάνεται ὡς γνωρίζον, ἔχον θέλησιν καὶ δρᾶσιν. Ἐρευνᾷ καὶ γνωρίζει τὰ πάντα. «Οὐδεὶς γινώσκει τὰ τοῦ Θεοῦ, εἰμὴ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ» (Α.' Κορ· β.' 10, 12). «Πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ Πνεῦμα, διαιροῦν ἰδίᾳ ἑκάστῳ καθὼς βούλεται» (Α.' Κορινθ. ιβ.' 11).

ε) Ἡ ὁρατὴ ἐμφάνισις τοῦ Ἁγ. Πνεύματος ἐν εἴδει περιστερᾶς κατὰ τὴν βάπτισιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν, ὡς καὶ ἐν εἴδει πυρίνων γλωσσῶν κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς, εἶναι ἀποδείξεις τῆς ἰδίας χωριστῆς προσωπικότητος τοῦ Ἁγ. Πνεύματος.

2. Ἡ θεότης τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Περὶ τούτου ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Ἐκκλησίας ἐλαχίστη ὑπῆρξε φιλονεικία. Ἐν ταῖς Γραφαῖς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα παρίσταται ὡς ἔχον τὰς θείας ἰδιότητας καὶ θείας δυνάμεις, ὥστε ἡ θεότης Αὐτοῦ νὰ ἦναι πέρα πάσης ἀμφιβολίας.

α) Ἐν τῇ Π. Διαθήκῃ, πᾶν ὅ,τι λέγεται περὶ τοῦ Θεοῦ, λέγεται καὶ περὶ τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ. Διαρκῶς δὲ ἐναλλάσσουσιν αἱ φράσεις: «Εἶπεν ὁ Θεός», καὶ «Εἶπε τὸ Πνεῦμα».

β) Ἐν τῇ Κ. Διαθήκῃ οἱ λόγοι τοῦ Ἰεχωβᾶ παρίστανται ὡς λόγοι τοῦ Πνεύματος. Ὁ Ἠσαΐας (ς', 9) λέγει; «Καὶ εἶπεν ὁ Κύριος». Τοῦτο ὁ Παῦλος μεταφέρει ὡς ἑξῆς (Πραξ. κη'. 25): «Καλῶς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐλάλησε διὰ Ἠσαΐου τοῦ προφήτου». Ἐπίσης τὸ τοῦ Ἱερεμίου λα'. 31—34: «Ἰδού, ἔρχονται ἡμέραι, λέγει Κύριος», κτλ. εὑρίσκομεν εἰς τὴν πρὸς Ἑβρ. ι'. 15: «Μαρτυρεῖ δὲ ἡμῖν καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον», κλπ. Διὰ τοῦτο τὸ Ἅγιον Πνεῦμα θεωρεῖται ὡς τὸ «λαλῆσαν διὰ τῶν Προφητῶν», οἵτινες ἦσαν τὰ ὄργανα τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους.

γ) Ἐν τῇ Νέᾳ Οἰκονομίᾳ ὁμοίως παρίσταται τὸ Πνεῦμα. «Ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς συνοικοδομεῖσθε εἰς κατοικητήριον τοῦ Θεοῦ διὰ τοῦ Πνεύματος» (Ἐφεσ. β'. 22)· «Ἢ δὲν ἐξεύρετε, ὅτι τὸ σῶμα ὑμῶν εἶναι ναὸς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τοῦ ἐν

ὑμῖν, ὅπερ ἔχετε ἀπὸ Θεοῦ, καὶ δὲν εἶσθε κύριοι ἑαυτῶν ;» (Α΄. Κορινθ. ς΄. 19). Πρβλ. Ρωμ. η΄. 9. 10. Πραξ. ε΄. 1—4.

δ) Ὁ Κύριος Ι. Χριστὸς καὶ οἱ ἀπόστολοι Αὐτοῦ ὁμιλοῦσι περὶ τοῦ Ἁγ. Πνεύματος ὡς ἔχοντος πάσας τὰς θείας τελειότητας. Ὅρα τὴν βλασφημίαν κατὰ τοῦ Πνεύματος (Ματθ. ιβ΄. 31), καὶ τὴν παγγνωσίαν τοῦ Πνεύματος (Α΄. Κορινθ. β. 10, 11). Καὶ ὁ Ψαλμῳδός: «Ποῦ νὰ ὑπάγω ἀπὸ τοῦ Πνεύματός Σου;» (Ψαλμ. ρλθ΄. 7. Πρβλ. Ἱερεμ. κγ΄. 24.)

Νομίζομεν ὅτι τὰ ἄνω χωρία ἀποδεικνύουσι πέρα πάσης ἀντιλογίας τὴν ἰδίαν προσωπικότητα καὶ θεότητα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ὑπάρχουσι βεβαίως χωρία, ἅτινα δὲν ποιοῦνται διάκρισιν μεταξὺ τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ, ἤτοι ἀποδίδουσιν εἰς ἀμφοτέρους τὰς αὐτὰς ἰδιότητας, ἐξ οὗ καί τινες ἐστηρίχθησαν εἰς τὴν ἄρνησιν τῆς προσωπικότητος τοῦ Πνεύματος.

Ἀλλὰ τὰ χωρία ἐκεῖνα δὲν ἀντιστρατεύονται κατὰ τοῦ δόγματος τῆς ἰδίας προσωπικότητος, ἐνῷ οἱ ἀρνούμενοι ταύτην προσκρούουσιν εἰς ὅλας τὰς ἀνωτέρω ῥητὰς μαρτυρίας ὑπὲρ αὐτῆς.

Ποία λοιπὸν εἶναι ἡ σχέσις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὡς χωριστοῦ προσώπου πρὸς τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱόν ;

α΄) Εἶναι ὁμοούσιον πρὸς Αὐτοὺς καὶ ἴσον κατὰ τὴν δύναμιν καὶ τὴν δόξαν.

β΄) Εἶναι ὑποτεταγμένον εἰς τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱόν, καθόσον ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ Πατρὸς καὶ ἀποστέλλεται διὰ τοῦ Υἱοῦ.

Β΄. Τὸ ἔργον τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

α΄) Ἀνθρωπίνως δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, συμφώνως πρὸς τὰς Γραφάς, ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα εἶναι τὸ **ἐκτελεστικὸν** μέρος τῆς τρισυποστάτου Θεότητος. Ὅ,τι πράττει ὁ Θεός, τὸ πράττει διὰ τοῦ Πνεύματος. Διὸ καὶ εἰς τὸ Σύμβολον τῆς πίστεως ὀνομάζεται «τὸ Πνεῦμα τὸ κύριον, τὸ ζωοποιόν». Τὸ Πνεῦμα ἐν τῇ δημιουργίᾳ τοῦ κόσμου ἐφέρετο ἐπὶ προσώπου τῶν ὑδάτων καὶ παρήγαγε τάξιν ἐκ τοῦ χάους καὶ ζωὴν ἐκ τῆς ἀψύχου ὕλης. Ὁ Ἰὼβ λέγει: «Τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ μὲ ἔπλασε καὶ ἡ πνοὴ τοῦ Παντοδυνάμου μὲ ἐζωοποίησε» (λγ΄. 4). Καὶ ὁ Ψαλμῳδός: «Ἐξαποστέλλεις τὸ Πνεῦμά σου, κτίζονται, καὶ ἀνανεώνεις τὸ πρόσωπον τῆς γῆς» (Ψαλμ. ρδ΄. 30). Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα λοιπὸν εἶναι, ὡς λέγει ὁ Κυπριανός, ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς ἁπάντων τῶν ζώντων κτισμάτων.

β΄. Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα εἶναι ἡ πηγὴ πάσης διανοητικῆς καὶ πνευματικῆς ζωῆς. Ο Ἰὼβ λέγει (λβ΄. 8): «Βεβαίως εἶναι πνεῦμα ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, τὸ Πνεῦμα ὅμως τοῦ Παντοδυνάμου συνετίζει αὐτόν.» Τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ ἔδωκεν εἰς τὸν Μωϋσῆν σοφίαν ἀνάλογον πρὸς τὴν ὑψηλὴν ἀποστολήν του· καὶ εἰς τοὺς ἑβδομήκοντα πρεσβυτέρους (Ἀριθ. ια΄ 17). Τὸ Πνεῦμα ἦτο ἐν τῷ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ (Ἀριθ. κζ΄. 18)· ἦτο ἐπὶ πλείστων κριτῶν, ἀρχηγῶν καὶ βασιλέων τῶν υἱῶν Ἰσραήλ. Τὸ Πνεῦμα καὶ ἐν τῇ Χριστιανικῇ Οἰκονομίᾳ εἶναι ἡ πηγὴ τῶν χαρισμάτων ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Τοῦτο δὲ ἀνεξαρτήτως τοῦ ἁγιαστικοῦ ἔργου τοῦ Πνεύματος· ὁ λόγος ἐνταῦθα περὶ δυνάμεων καὶ χαρισμάτων πνευματικῶν, διδομένων ὑπὸ τοῦ Πνεύματος διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας Αὐτοῦ.

γ') Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐν τῷ ἔργῳ τῆς σωτηρίας. Περὶ τούτου ἡ Γραφὴ διδάσκει :

1) Ὅτι τὸ Πνευμα ἐπροίκισε τὸν Θεάνθρωπον Χριστὸν μὲ πάσας τὰς πνευματικὰς δυνάμεις, αἵτινες ἦσαν ἀναγκαῖαι διὰ τὸ ἐπὶ τῆς γῆς ἀπολυτρωτικὸν ἔργον Αὐτοῦ ('Ησα. μβ' 1, ια'. 1, 2. Ἰωάν. γ'. 34. α'. 32 Λουκ. δ'. 18).

2) Ὅτι τὸ Πνεῦμα εἶναι τὸ ἀποκαλύπτον πᾶσαν θείαν ἀλήθειαν. Αἱ διδασκαλίαι τῆς Γραφῆς καλοῦνται «τὰ πράγματα τοῦ Πνεύματος». Οἱ προφῆται ἐν τῇ Κ. Διαθήκῃ λέγονται ὅτι ἐλάλησαν διὰ τοῦ Πνεύματος. Ὁμοίως οἱ ἀπόστολοι ἐκήρυττον οὐχὶ ἰδίους ἑαυτῶν λόγους, ἀλλ' ἀποκαλύψεις ἐκ Θεοῦ διὰ τοῦ Πνεύματος (Α'. Κορ. β'. 10). Ἑπομένως ὁλόκληρος ἡ Γραφὴ ἔχει ὡς συγγραφέα αὐτῆς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα.

3) Τὸ Πνεῦμα οὐ μόνον ἀποκαλύπτει τὰς θείας ἀληθείας, ἀλλὰ καὶ τὰς συνοδεύει μὲ τὴν δύναμιν Αὐτοῦ, ἐντυποῦν αὐτὰς εἰς τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων. Ἰδιαιτέρως δὲ φωτίζει τὸν νοῦν τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ, ὥστε νὰ ἐννοῶσι τὰ μυστήρια τὰ ἀποκαλυφθέντα αὐτοῖς. Διὰ τοῦτο οἱ πιστοὶ λέγονται ***πνευματικοί***, ὡς φωτιζόμενοι οὕτως ὑπὸ τοῦ Πνεύματος.

4) Τὸ Πνεῦμα ἐλέγχει τὸν κόσμον «περὶ ἁμαρτίας, περὶ δικαιοσύνης καὶ περὶ κρίσεως». Ἀναγεννᾷ τὴν ψυχήν, ὁδηγεῖ τὸν ἄνθρωπον εἰς μετάνοιαν καὶ πίστιν καὶ ἐγκατοικεῖ εἰς τὴν οὕτως ἀναγεννηθεῖσαν ψυχήν, ἀποτελεῖ δὲ τὸν σύνδεσμον ἀφ' ἑνὸς μὲν μεταξὺ τοῦ πιστοῦ καὶ τοῦ Χριστοῦ, ἀφ' ἑτέρου δὲ τῶν πιστῶν μετ' ἀλλήλων, ὥστε νὰ ἦναι πάντες ἓν σῶμα ἐν Χριστῷ.

5) Τὸ Πνεῦμα καλεῖ καὶ προικίζει τοὺς προεστῶτας καὶ διδασκάλους ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ μὲ τὰ χαρίσματα καὶ προσόντα, ἅτινα εἶναι ἀναγκαῖα διὰ τὴν εὔορκον καὶ χρήσιμον διακονίαν αὐτῶν.

ΤΑ ΘΑΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ

ὑπὸ ΡΙΧΑΡΔΟΥ ΤΡΕΝΤΣ (**Richard Trench**)

Κατ' ἐπιτομὴν ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ.

(συνέχεια)

ΚΗ'.

Ὁ στατὴρ(1) *εἰς τὸ στόμα τοῦ ἰχθύος.*

(Ματθ. ιζ'. 24—27).

Τὸ θαῦμα τοῦτο μόνον ὑπὸ τοῦ Ματθαίου ἀναφέρεται, ἔχει δὲ ὁμολογουμένως οἰκείαν τὴν θέσιν εἰς τὸ Εὐαγγέλιον τοῦτο, ὅπερ εἶναι κατ' ἐξοχὴν ***θεοκρατικόν***. Ἀλλ' ἡ ὅλη σημασία τοῦ θαύματος ἐκμηδενίζεται, ἐὰν ἐκληφθῇ τοῦτο ὡς ἀφορῶν

(1) Στατήρ, νόμισμα ἴσον πρὸς τετράδραχμον ἀργυροῦν.

τὴν πληρωμὴν φόρου ***κρατικοῦ*** ἢ ***πολιτικοῦ***, ὀφειλομένου, ὡς τὸ ***δηνάριον*** εἰς ἄλλην περίστασιν, εἰς τὸν Καίσαρα (Ματθ. κβ΄. 19). Ἐν τούτοις, οὐκ ὀλίγοι τῶν διασημοτέρων ἑρμηνευτῶν (²) οὕτως ἡρμήνευσαν τὸ θαῦμα τοῦτο, πλανηθέντες ἴσως ἀπὸ τὰς λέξεις «τέλος» καὶ «κῆνσον». Βαθυτέρα ὅμως μελέτη οὐδεμίαν ἀφίνει ἀμφιβολίαν ὅτι ἐπρόκειτο περὶ τελους ***θρησκευτικοῦ, φόρου πνευματικοῦ***, ὀφειλομένου πρὸς τὸν Ναὸν καὶ ἑπομένως πρὸς αὐτὸν τὸν Θεόν. Διότι ἄλλως δὲν ἐξηγεῖται ἡ ἀξίωσις τοῦ Χριστοῦ ὅτι αὐτός, ὡς ***Υἱός***, εἶναι ἀπηλλαγμένος τοῦ φόρου τούτου, ἐκτὸς ἂν ζητήσωμεν νὰ ἐξηγήσωμεν τὴν ἀξίωσιν ταύτην δι᾽ ἑτέρας ὑποθέσεως ἐπίσης ἐσφαλμένης, ὅτι ἡ ἰδιότης αὕτη τοῦ Χριστοῦ ὡς Υἱοῦ ἀναφέρεται εἰς τὴν διὰ τῆς Παρθένου βασιλικὴν καταγωγὴν αὐτοῦ ἐξ οἴκου Δαβίδ!

Τὰ ἐπιχειρήματα ὑπὲρ τῆς ἀντιθέτου ἑρμηνείας εἶναι τοὐναντίον τόσον λογικὰ καὶ τόσον ἰσχυρά, ὥστε νὰ ἀποκλείεται πᾶσα ἀμφιβολία ὡς πρὸς τὸν καθαρῶς θεοκρατικὸν χαρακτῆρα τοῦ φόρου τούτου. Ἀνάγεται σαφῶς, τὸ πρῶτον, εἰς τὴν περίοδον τῆς ἱστορίας των Ἰσραηλιτῶν, τὴν πρὸ τῆς ἀντικαταστάσεως τῆς Σκηνῆς τοῦ Μαρτυρίου ὑπὸ τοῦ Ναοῦ. Ἐν Ἐξόδῳ λ΄. 11—16 ἀναφέρεται τὸ τέλος τοῦτο ὡς ὑποχρεωτικὸν διὰ πάντα Ἰσραηλίτην, ἀπὸ εἴκοσι ἐτῶν καὶ ἄνω, πρὸς συντήρησιν του Θυσιαστηρίου· εἰσετράττετο ὅμως κατ᾽ ἀρχὰς μόνον καθ᾽ ὡρισμένας περιστάσεις, ὁσάκις ἐγένετο ἀπογραφὴ τοῦ λαοῦ. Βραδύτερον ὅμως, μετὰ τὴν Αἰχμαλωσίαν τῆς Βαβυλῶνος, κατέστη φόρος ἐτήσιος ὑπὲρ τοῦ Ναοῦ, ὁ δὲ Ἰώσηπος ἀφηγεῖται τὴν προθυμίαν, μεθ᾽ ἧς οἱ Ἰουδαῖοι, τόσον οἱ τῆς Διασπορᾶς, ὅσον οἱ τῆς Παλαιστίνης, συνεισέφερον τὸ τέλος τοῦτο, πρὸς εἴσπραξιν τοῦ ὁποίου ὑπῆρχε ταμεῖον εἰς πᾶσαν πόλιν, μέχρι τῶν ἀπωτάτων ὁρίων τοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους, ὅπου ὑπῆρχον Ἰουδαῖοι, καὶ εἰδικὸς ἀπεσταλμένος πρὸς μεταφορὰν τῶν εἰσπράξεων εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα. Μόνον δὲ μετὰ τὴν καταστροφὴν τῶν Ἱεροσολύμων ὑπὸ τοῦ Τίτου, (ἑπομένως μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ), κατεβάλλετο τὸ τέλος τοῦτο εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον τῆς Ρώμης, καὶ οὐχὶ πλέον εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα. Ὁ Ἰώσηπος ρητῶς λέγει, ὅτι ὁ Οὐεσπεσιανὸς ἠνάγκασε τοὺς Ἰουδαίους νὰ πληρώνωσι τὸν ἐτήσιον τοῦτον φόρον τοῦ Ναοῦ εἰς τὸ Καπιτώλιον. Ὅτι δὲ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ δὲν εἶχε μεταβάλει τὸν πνευματικὸν του χαρακτῆρα ὁ φόρος οὗτος, καταφαίνεται καὶ ἐκ τῶν λόγων τοῦ Κυρίου, τοὺς ὁποίους θέλομεν ἐξετάσει, καὶ ἐκ τῆς μαρτυρίας τοῦ Ἰωσήπου, ὅστις ἀναφέρει ὅτι ὁ κατακτητὴς τοῦ Ἱεροσολύμων Τῖτος, ἀπαριθμῶν τοὺς λόγους διὰ τοὺς ὁποίους οἱ Ἰουδαῖοι δὲν ἐδικαιοῦντο νὰ στασιάσωσι κατὰ τῆς Ρωμαϊκῆς ἀρχῆς, ἀφοῦ ἔχαιρον τοσαῦτα προνόμια καὶ τόσας ἐλευθερίας, ἀναφέρει καὶ τοῦτο, ὅτι ἦσαν ἐλεύθεροι νὰ εἰσπράττωσι τὸν πνευματικὸν ὑπὲρ τοῦ Ναοῦ των φόρον.

(²) Ὁ Ὠριγένης, Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεύς, ὁ Αὐγουστῖνος, ὁ Ἱερώνυμος, μεταξὺ δὲ τῶν νεωτέρων ὁ Μαλδονᾶτος, ὁ Καλβῖνος, ὁ Βόλφ, ὁ Πετίτος, ὁ Βίζελερ καὶ ἄλλοι.

Ὁ Καλβῖνος ἀληθῶς παραδέχεται ὅτι ἦτο φόρος πρὸς τὸν Ναόν, ἀλλὰ ὑποθέτει ὅτι τὸν φόρον τοῦτον εἶχον κατάσχει οἱ Ρωμαῖοι. Τοῦτο ὅμως, ὡς γνωστόν, συνέβη μετὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Χριστοῦ.

Μετὰ τὴν ἀναγκαίαν ταύτην ἐξήγησιν, ἂς ἐξετάσωμεν τὰ καθέκαστα τοῦ ἐπεισοδίου, τὸ ὁποῖον προεκάλεσε τὸ θαῦμα τοῦ στατῆρος ἐν τῷ στόματι τοῦ ἰχθύος. «*Ἐλθόντων δὲ αὐτῶν εἰς Καπερναούμ, προσῆλθον οἱ τὰ δίδραχμα λαμβάνοντες εἰς τὸν Πέτρον καὶ εἶπον, Ὁ διδάσκαλος ὑμῶν δὲν πληρώνει τὰ δίδραχμα ; Λέγει, Ναί*» (Ματθ. ιζ'. 24).

Δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ἡ Καπερναοὺμ ἐχρησίμευεν ὡς κέντρον ἢ ἀφετηρία, ἐκ τῆς ὁποίας ὁ Κύριος ἐξέδραμε μετὰ τῶν μαθητῶν του πρὸς διδασκαλίαν, εἰς τὰ περίχωρα. Ἐπιστρέφων τώρα εἰς τὴν «πόλιν αὐτοῦ», προχωρεῖ μετὰ τῶν ἄλλων εἰς τὴν οἰκίαν ὅπου κατέλυε, ἐνῷ ὁ Πέτρ.ς ἔμεινεν ὀπίσω, ἵνα δώσῃ ἐξηγήσεις εἰς τοὺς εἰσπράκτορας τοῦ διδράχμου. Ἐκ τοῦ ὕφους τῆς ἐρωτήσεως, τὴν ὁποίαν οὗτοι ἀπηύθυναν εἰς τὸν Πέτρον, δὲν προκύπτει ὅτι ὑπεκρύπτετο ἀπειλὴ ἢ ἐχθρότης. Δὲν εἶναι ἀπίθανον ὅτι ἡ φήμη τοῦ Ἰησοῦ ὡς Διδασκάλου καὶ θαυματουργοῦ εἶχε γεννήσει τὴν ἰδέαν, ὅτι θὰ ἠξίου ἀτέλειαν, ὡς πρὸς τὸν πνευματικὸν τοῦτον φόρον Ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει ἐδίσταζον, ἂν ἔπρεπεν ἢ ὄχι νὰ ζητήσωσι τὴν καταβολὴν αὐτοῦ.

Ἀλλ' ὁ Πέτρος, ἀείποτε προπέτης, σπεύδει ἐν τῷ ζήλῳ του, νὰ διαβεβαιώσῃ τὸν εἰσπράκτορα ὅτι ὁ Διδάσκαλος δὲν ἀρνεῖται νὰ ὑπαχθῇ εἰς τὸν κοινὸν φόρον, βέβαιος ὢν ἄλλως τε, ὅτι ἡ εὐσέβεια τοῦ Κυρίου θὰ τὸν εὕρισκε πρόθυμον εἰς πᾶσαν διάταξιν τοῦ Θείου Νόμου.

Ἡ δήλωσις αὕτη τοῦ Πέτρου προδίδει ἔλλειψιν ἀναγνωρίσεως τῆς θέσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀπέναντι τοῦ Νόμου. Καὶ ὅμως, μόλις πρὸ ὀλίγου, ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τοῦ Κυρίου «*Τίνα μὲ λέγετε σεῖς ὅτι εἶμαι;*» εἶχεν ἀπαντήσει ἀδιστάκτως, «*Σὺ εἶσαι ὁ Χριστός, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος*». Ἄρα ὡς Υἱὸς τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ, δὲν ἦτο ὑποτελὴς φόρου ὑπὲρ τοῦ οἴκου αὐτοῦ. Ὁ πνευματικὸς ἐκεῖνος φόρος θὰ καθίστατο πλέον περιττός, ἀφοῦ ὁ Χριστός, ὁ πραγματικὸς Ναός, ἔμελλε νὰ ἀντικαταστήσῃ τὸν χειροποίητον, ὡς λύτρον δὲ ὑπὲρ τῆς ψυχῆς, ὁ φόρος οὗτος θὰ ἐπληρώνετο τελείως διὰ τῆς προσφορᾶς τοῦ ἰδίου, ὡς λύτρου ὑπὲρ πάντων.

Φανερὸν εἶναι ὅτι πρὸς ὑπόμνησιν ὅλων τούτων ὁ Κύριος ἀπευθύνει εἰς τὸν Πέτρον ἐρώτησιν ἥτις προλαμβάνει πᾶσαν κοινοποίησιν τῆς προηγηθείσης συνεννοήσεως τούτου μετὰ τοῦ εἰσπράκτορος τῶν διδράχμων. *Ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, προέφθασεν αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς λέγων, Τί σοι φαίνεται, Σίμων; οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ἀπὸ τίνων λαμβάνουσι τέλη ἢ κῆνσον; ἀπὸ τῶν υἱῶν αὐτῶν, ἢ ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων. Λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος, Ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων. Εἶπεν εἰς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, Ἄρα ἐλεύθεροι εἶναι οἱ υἱοί*».

Ἡ δήλωσις αὕτη τοῦ Κυρίου ὡς πρὸς τὴν σχέσιν αὐτοῦ πρὸς τὸν Θεόν, εἶναι κατηγορηματική. Ἀξιοῖ τὴν ἀσυδοσίαν ἀπὸ τοῦ πνευματικοῦ φόρου, ὡς ἐκ τῆς ἰδιότητός του ὡς Υἱοῦ τοῦ Πατρός. Αὕτη ἀποτελεῖ ἀπάντησιν ἀπρόσβλητον πρὸς ἐκείνους, οἵτινες ἀρνοῦνται τὴν σχέσιν ταύτην. Τοῦτο τονίζει καὶ ὁ Χρυσόστομος. Ὁ δὲ Ἱλαρίων θεωρεῖ τὸ χωρίον τοῦτο ὡς περιέχον τὸ θεμελιῶδες δόγμα τῆς θεότητος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. (Ἑρμην. εἰς Ματθ). Ἐπὶ πλέον ἡ χρῆσις τῶν ἄνωθι λέξεων διατυπώνει καὶ ἐξαίρει τὴν διαφορὰν τῆς σχέσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸν Θεόν, ἀπὸ τῆς πρὸς Αὐτὸν σχέσεως τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων—διάκρισιν, ἣν

παρατηροῦμεν καὶ ἐν τῇ παραβολῇ τῶν πονηρῶν ἀμπελουργῶν καὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ Κυρίου τοῦ ἀμπελῶνος.

Ὑπὸ τὴν ἐπιφύλαξιν ταύτην, ὁ Κύριος προθυμοποιεῖται νὰ ὑποβληθῇ εἰς τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ διδράχμου φόρου, ἀλλ' ἐκλέγει τρόπον ὅλως πρωτοφανῆ, ὅστις Τὸν διακρίνει ἀπὸ τῶν ἄλλων ὑποτελῶν τοῦ φόρου τούτου, περιβάλλων Αὐτὸν μὲ ὑπεράνθρωπον μεγαλεῖον καὶ δύναμιν, καὶ τοῦτο βεβαίως οὐχὶ ἐκ κενεδοξίας, ἀλλὰ πρὸς ἐμπέδωσιν τῆς πίστεως τῶν μαθητῶν καὶ πρὸς νουθέτησιν τῶν ἄλλων.

Καὶ λέγει εἰς τὸν Πέτρον: ***«Ἵνα μὴ σκανδαλίσωμεν αὐτούς, πορευθεὶς εἰς τὴν θάλασσαν βάλε ἄγκιστρον, καὶ τὸν ἀναβάντα πρῶτον ἰχθῦν λάβε· καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ, θέλεις εὕρει στατῆρα· ἐκεῖνον λαβών, δὸς εἰς αὐτοὺς ἀντὶ ἐμοῦ καὶ σοῦ».***

Πόσον διδακτικὴ εἶναι ἡ μέριμνα τοῦ Κυρίου, ὅπως ἀποφύγῃ πᾶσαν ἀφορμὴν παρεξηγήσεως ἐκ μέρους ἐκείνων, οἵτινες ἠγνόουν ἢ θὰ ἐδυσκολεύοντο νὰ πιστεύσωσιν εἰς τοὺς ἐξαιρετικοὺς λόγους, διὰ τοὺς ὁποίους Αὐτὸς ἦτο ἀπηλλαγμένος τοῦ φόρου! ***«Μήπως σκανδαλίσωμεν αὐτούς,...*** μήπως εἴπωσιν ὅτι περιφρονοῦμεν τὸν Ναόν, ἢ ὅτι ἤλθομεν ἵνα καταστρέψωμεν τὸν Νόμον, ἢ μήπως φανῶμεν ἀσυνεπεῖς εἰς τὸν δοθέντα λόγον». Θέλει τὰ πάντα κόσμια καὶ ἔντιμα εἰς τὰς δοσοληψίας αὐτοῦ. Δὲν τὸν ὑπεχρέωνέ τις ἀνάγκη, ἀλλὰ μόνον ἡ εὐπρέπεια. Τὰς διατάξεις τοῦ Νόμου ἐσεβάσθη, ὑποκύψας εἰς τὴν ταπείνωσιν τοῦ Νόμου, ἵνα ἀπελευθερώσῃ τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ ταύτας. Ὑπέστη τὴν περιτομὴν ἐν τῇ σαρκὶ αὐτοῦ, ἐβαπτίσθη, οὐχὶ διότι τὸν ἠνάγκαζέ τι εἰς τοῦτο, ἀλλ' οἰκειοθελῶς, ἵνα ἄρῃ πᾶσαν καθ' ἑαυτοῦ πρόφασιν κατηγορίας ἐκ μέρους τῶν ὑπεναντίων. Εἰς τοῦτο δὲ ἔγκειται ἡ βαθυτέρα ἔννοια τῶν πρὸς τὸν Πέτρον λόγων αὐτοῦ, ἵνα πληρώσῃ τὸ τέλος ***«δι' ἐμὲ καὶ διὰ σὲ»***, διὰ τῶν ὁποίων δηλοῖ ὅτι δέχεται νὰ ὑποβάλῃ ἑαυτὸν εἰς τὸν αὐτὸν ζυγὸν ὡς οἱ λοιποὶ ἄνθρωποι, ἵνα τοὺς καταστήσῃ μετόχους τῆς ἐλευθερίας ἐκείνης, ἥτις τῷ ἀνῆκε (Λουκ. δ'. 22—24).

Ὡς ἀλλαχοῦ παρετηρήσαμεν, ἐξετάζοντες κατὰ σειρὰν τὰ θαύματα τοῦ Κυρίου, τὸ θαῦμα δὲν ἔγκειται ἁπλῶς εἰς τὴν πρόγνωσιν τοῦ γεγονότος, ἀλλ' εἰς τὴν ἐξάσκησιν τῆς δι' ἡμᾶς μυστηριώδους ἐκείνης δυνάμεως, ἥτις προητοίμαζε τὴν ἐμφάνισιν τοῦ φαινομένου. Πᾶσα δὲ προσπάθεια ἑρμηνείας αὐτῆς μειοῖ τὴν δύναμιν ταύτην, ἀποτελεῖ μίαν εἰς ἄτοπον ἀπαγωγήν. Ἐξ ἄλλου ὅμως δὲν δικαιούμεθα νὰ θεωρήσωμεν τὸ θαῦμα τοῦτο, ἢ καὶ πᾶν ἄλλο θαῦμα τοῦ Κυρίου, ὡς ἀποτέλεσμα δημιουργικῆς πράξεως, διότι τότε ἐξερχόμεθα ἐκ τῆς σφαίρας τῆς θαυματουργίας, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἡ θεία δύναμις ἐνεργεῖ ἐπὶ βάσεως κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον φυσικῆς, ἐνῷ ἡ δημιουργία γίνεται ἐκ τοῦ μηδενός. Ἡ θεία δύναμις, ἡ ἐνοικοῦσα ἐν τῷ Χριστῷ, ἦτο δύναμις ***θεραπευτική***, θεραπεύουσα νόσους ἀνιάτους, τὴν ἐκ γενετῆς τυφλότητα, τὴν χωλότητα, τὴν ἐπιληψίαν, τὴν λέπραν· ***πολλαπλασιάζουσα,*** ὡς ἐπὶ τῶν ἄρτων καὶ ὀψαρίων ἐν τῇ ἐρήμῳ· ἦτο δύναμις ***μεταποιοῦσα*** τὰ ὑπάρχοντα στοιχεῖα, ὡς τὸ ὕδωρ εἰς οἶνον ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας· ἦτο δύναμις ***ζωοποιός***, ἀναστήσασα τὸν Λάζαρον καὶ ἄλλους. Δὲν ἦτο δύναμις δημιουργική—δὲν ἔπλασε νέα μέλη, νέους ἄρτους, νέον οἶνον, νέους ἀνθρώπους ἐκ τοῦ μηδενός, ἀλλ' ἦτο δύναμις δεικνύουσα τὸν Ἰησοῦν Κύριον τοῦ ὑλικοῦ κόσμου καὶ τῶν κυβερνώντων τοῦτον

νόμων, δύναμις ἀποδεικνύουσα, ὅτι παντοῦ καὶ πάντοτε, εἰς πᾶν θαῦμα ἐκτελεσθὲν ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ φύσις ὑποτάσσεται εἰς Αὐτὸν ὡς τὸν Κύριον τῆς ζωῆς, καὶ τῶν νόμων αὐτῆς. Ἀσυνειδήτως ἡ σφαῖρα τῆς ζωϊκῆς ὑπάρξεως ὑπακούει εἰς τὴν θέλησιν Αὐτοῦ, ὡς κινουμένη καὶ ὑπάρχουσα ἐν τῷ Θεῷ, μετὰ τοῦ ὁποίου Ἐκεῖνος ἀποτελεῖ ἕν. (ὅρα καὶ Α΄. Βασιλ. ιγ΄. 24 κ΄. 36. Ἀμώς, θ΄. 3).

Δὲν ἐνδιατρίβομεν εἰς τὰς προταθείσας ὑπὸ διαφόρων συγγραφέων ἐξηγήσεις τοῦ θαύματος τούτου, αἵτινες ζητοῦν νὰ καταργήσωσι τὸν θαυματουργικὸν αὐτοῦ χαρακτῆρα, καθὼς καὶ νὰ μειώσωσι τὴν ἰσχὺν καὶ σημασίαν τῶν θαυμάτων ἐν γένει. Σκοπὸς τοῦ παρόντος εἶναι ἡ ἐνίσχυσις τῆς πίστεως εἰς τὴν παντοδυναμίαν τοῦ Κυρίου, ***δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο***, καὶ ἡ διαρκὴς ὑπόμνησις εἰς τοὺς μελετῶντας τὰς Ἁγίας Γραφάς, ὅτι αἱ ἀνθρώπιναι γνώσεις περὶ τῶν φυσικῶν φαινομένων εἶναι εἰσέτι ἀτελεῖς καὶ ὑποκείμεναι εἰς ἀέναον ἀναθεώρησιν.

ΔΥΣΚΟΛΙΑΙ ΕΝ ΤΗι ΑΓΙΑι ΓΡΑΦΗ

ὑπὸ Ρ. Α. ΤΟΡΡΕΫ (**R. A. Torrey**)

(ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ)

(συνέχεια)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ΄.

Ἡ σφαγὴ τῶν Χαναναίων.

Μεταξὺ τῶν διαφόρων ἐν τῇ Ἁγ. Γραφῇ ἱστορουμένων γεγονότων, ὑπάρχουσιν ὀλίγα, ἅτινα τόσον πολὺ ἐσκανδάλισαν τοὺς διανοουμένους πιστοὺς καὶ παρέσχον τόσον ἔδαφος ἐπικρίσεως εἰς τοὺς ἀπίστους, ὅσον ἡ διαταγὴ τοῦ Θεοῦ περὶ τελείας ἐξολοθρεύσεως τῶν Χαναναίων, ἀδιακρίτως φύλου καὶ ἡλικίας. Ἄνδρες, γυναῖκες, παιδία, νέοι, γέροντες, ἔπρεπε νὰ σφαγοῦν. Οὕτω λ. χ. ἐν Δευτερονομ. κ΄ 16,17 ἀναγινώσκομεν: «Ἐκ τῶν πόλεων ὅμως τῶν λαῶν τούτων, τοὺς ὁποίους Κύριος ὁ Θεός σου δίδει εἰς σὲ κληρονομίαν, δὲν θέλεις ἀφήσει ζῶν οὐδὲν ἔχον πνοήν, ἀλλὰ θέλεις ἐξολοθρεύσει αὐτοὺς κατὰ κράτος, τοὺς Χετταίους καὶ τοὺς Ἀμορραίους, τοὺς Χαναναίους καὶ τοὺς Φερεζαίους, τοὺς Εὐαίους καὶ τοὺς Ἰεβουσαίους, καθὼς προσέταξεν εἰς σὲ Κύριος ὁ Θεός σου». Ὅσον ἀφορᾷ ἄλλας πόλεις ἐδόθη ἡ διαταγὴ ὅπως, ἐὰν αὗται ἐζήτουν εἰρήνην, τοῖς δοθῇ εἰρήνη καὶ μὴ γίνῃ κακόν τι εἰς τοὺς κατοίκους· ἐὰν ὅμως ἐπεχείρουν ἐχθροπραξίας, νὰ σφαγῶσιν οἱ ἐνήλικοι ἄρρενες καὶ νὰ προστατευθῶσιν αἱ γυναῖκες καὶ τὰ παιδία (Δευτ. κ΄. 10—15). Αὗται ἦσαν αἱ μακρὰν κείμεναι πόλεις· οἱ κάτοικοι ὅμως τῶν πόλεων, ὅπου οἱ Ἰσραηλῖται θὰ κατῴκουν, ὤφειλον νὰ ἐξολοθρευθῶσιν ἐντελῶς.

Καὶ μᾶς ἐρωτοῦν: «Πῶς δυνάμεθα νὰ συμβιβάσωμεν τοιαύτας φρικτὰς καὶ

ἀπανθρώπου διαταγάς, μὲ τὸ δόγμα ὅτι *ὁ Θεὸς εἶναι ἀγάπη*, τὸ ὁποῖον τόσον σαφῶς διδάσκεται ἐν τῇ Ν. Διαθήκῃ; Αἱ διαταγαὶ αὗται δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐδόθησαν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, καὶ ὅταν ἡ Π. Διαθήκη ἰσχυρίζεται ὅτι ἐδόθησαν ὑπ' Αὐτοῦ, βεβαίως δὲν εὑρίσκεται ἐν τῇ ἀληθείᾳ». Τί νὰ ἀπαντήσωμεν εἰς ταῦτα;

1. Ἐν πρώτοις, ὀφείλομεν νὰ εἴπωμεν, ὅτι βεβαίως εἶναι φρικτὸν πρᾶγμα νὰ διέλθῃ εἷς ὁλόκληρος λαὸς διὰ στόματος μαχαίρας—ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδία. Ὑπάρχει ὅμως κάτι ἀκόμη φρικτότερον, καὶ τοῦτο εἶναι ἡ ἐξαχρείωσις ἑνὸς λαοῦ μέχρι τοιούτου βαθμοῦ, ὥστε ἡ ἐξολόθρευσις αὐτοῦ νὰ ἦναι ἀναγκαία ἐν τῷ συμφέροντι τῆς ἀνθρωπότητος. Καὶ τοῦτο ἀκριβῶς συνέβη μὲ τοὺς κατοίκους τῆς γῆς Χαναάν. Καὶ ἐκ τῆς Ἁγ. Γραφῆς καὶ ἐξ ἄλλων ἱστορικῶν πηγῶν, μανθάνομεν ὅτι τὰ ἔθνη ταῦτα εἶχον ἐκπέσει εἰς τοιαῦτα βάθη ἠθικῆς διαφθορᾶς καὶ μολύνσεως, ὥστε εἶχον καταντήσει ὡς καρκῖνος, ὅστις ἠπείλει τὴν ἠθικὴν ζωὴν ὁλοκλήρου τῆς ἀνθρωπίνης φυλῆς. Ἡ ἐκκοπὴ ἑνὸς καρκίνου εἶναι ἐγχείρισις φοβερά, ἀπὸ τῆς ὁποίας ὅλοι τρέμομεν. Ἀλλὰ τίς χειροῦργος θὰ διστάσῃ νὰ προβῇ εἰς τὴν ἐγχείρισιν ταύτην, προκειμένου περὶ σωτηρίας τοῦ σώματος; Καὶ οὕτω πράττων, δὲν εἶναι φρικτὸς καὶ αἱμοβόρος δήμιος, ἀλλὰ φιλάνθρωπος εὐεργέτης τοῦ πάσχοντος. Τοιουτοτρόπως καὶ ὁ Θεὸς ὑπὸ τὰς ἐξαιρετικὰς ἐκείνας περιστάσεις τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐν γῇ Χαναὰν εὐηργέτει τὴν ἀνθρωπότητα, διατάσσων τὴν ἐκκοπὴν τοῦ μολύσματος τῶν κατοίκων τῆς χώρας ἐκείνης.

2. Ὁ Θεὸς εἶχε δικαίωμα νὰ τιμωρῇ τὴν ἁμαρτίαν ἀτόμων τε καὶ λαῶν. Ὅταν ἀναλογίζεταί τις πόσον ἅγιος εἶναι Αὐτὸς καὶ ποῖα τὰ βάθη τῆς ἀνθρωπίνης ἁμαρτίας καὶ διαφθορᾶς, θαυμάζει μόνον τὴν μακροθυμίαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀπορεῖ πῶς ὁ Θεὸς καὶ τὴν σήμερον ἀκόμη δὲν διατάσσει τὴν ἐξολόθρευσιν ἀτόμων, κοινωνιῶν καὶ ἐθνῶν ὁλοκλήρων, βεβυθισμένων εἰς τὸν βόρβορον τῆς ἠθικῆς ἐξαχρειώσεως. Ἡ διαταγὴ περὶ ἐξολοθρεύσεως τῶν Χαναναίων ἦτο διαταγὴ κατὰ βάθος φιλάνθρωπος. Ἐὰν δὲν ἐξωλοθρεύοντο οἱ Χαναναῖοι, θὰ ἐμολύνοντο καὶ ἐν τέλει θὰ ἐξωλοθρεύοντο οἱ νέοι κάτοικοι τῆς γῆς Χαναάν, οἱ Ἰσραηλῖται. Καὶ εἶναι γεγονὸς ὅτι πράγματι ἐμολύνθησαν οἱ υἱοὶ Ἰσραήλ, ἀκριβῶς διότι δὲν ἐξετέλεσαν πλήρως τὴν διαταγὴν τοῦ Θεοῦ.

Ἀλλά, θὰ εἴπῃ τις νὰ ἐξολοθρευθοῦν καὶ αἱ γυναῖκες; Εἰς τί ἔπταιον αἱ γυναῖκες; Ἀκριβῶς αἱ γυναῖκες ἦσαν ἡ μᾶλλον ἐπικίνδυνος ἑστία τοῦ κακοῦ, παρασύρουσαι τοὺς Ἰσραηλίτας εἰς τὴν πορνείαν καὶ τὴν εἰδωλολατρείαν (Ἀριθ. λ'. 15, 16, κε'). Καὶ τὰ παιδία; Ἦσαν καὶ αὐτὰ τόσον διεφθαρμένα, ὥστε νὰ εἶναι ἄξια τοιαύτης φοβερᾶς σφαγῆς; Πᾶς, ὅστις ἔλαβε πεῖραν τῆς ἀνατροφῆς τῶν τέκνων διεστραμμένων ἀνθρώπων καὶ ἐγκληματιῶν, γνωρίζει μὲ πόσην ἐπιμονὴν αἱ κακίαι, αἱ ὁποῖαι ἐπὶ γενεὰς ἐκαλλιεργήθησαν εἰς οἰκογένειαν ἢ φυλήν τινα, ἀναφαίνονται ἐκ κληρονομικότητος εἰς τὰ τέκνα μέχρι τρίτης καὶ τετάρτης γενεᾶς, ἀκόμη καὶ ὅταν ταῦτα ἐκπαιδευθοῦν εἰς περιβάλλον τελείως ἠθικὸν καὶ ἁγνόν. Βεβαίως τὸ μακάριον Εὐαγγέλιον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔχει τὴν δύναμιν νὰ διορθώνῃ τὰς στρεβλώσεις ταύτας τοῦ ἀνθρωπίνου χαρακτῆρος. Ἀλλ' ἡ ὑπόθεσις τῶν Χαναναίων ἔλαβε χώραν πολλοὺς αἰῶνας πρὸ τῆς κηρύξεως τοῦ Εὐαγ-

γελίου. Ὁ δὲ σκοπὸς τοῦ Θεοῦ ἦτο οὐχὶ ἁπλῶς νὰ εὐλογήσῃ καὶ προαγάγῃ τὸν Ἰσραήλ, ἀλλ᾽ ὅπως ὑπεσχέθη εἰς τὸν Ἀβραάμ, ἐν τῷ Ἰσραὴλ νὰ εὐλογήσῃ πάντα τὰ ἔθνη. Προπαρεσκεύαζε τὸν Ἰσραὴλ ὅπως κατὰ τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, προέλθῃ ἐξ αὐτοῦ εὐλογία καὶ σωτηρία εἰς πᾶσαν τὴν ἀνθρωπότητα. Ἦτο λοιπὸν ἀνάγκη νὰ προφυλαχθῇ ὁ λαὸς οὗτος ἀπὸ πάσης μολύνσεως ἐν τῇ νέᾳ αὐτοῦ πατρίδι.

3. Αἱ βουλαὶ καὶ τὰ σχέδια τοῦ Θεοῦ εἶναι οὐ μόνον φιλάνθρωπα, ἀλλὰ καὶ ἀπέραντα, καὶ χρειάζονται αἰῶνας ὁλοκλήρους διὰ νὰ ἐκπληρωθοῦν. Ἡμεῖς δέ, τὰ πεπερασμένα καὶ ἐφήμερα πλάσματά του, βλέπομεν κάποιαν μικρὰν γωνίαν ἢ ἄκραν τῶν ἀπείρων σχεδίων τοῦ Θεοῦ καὶ τολμῶμεν νὰ γίνωμεν κριταὶ τοῦ συνόλου, περὶ τοῦ ὁποίου ἐλάχιστα ἢ οὐδὲν γνωρίζομεν. Καὶ λησμονοῦμεν ὅτι «ἀνεξερεύνητα τὰ κρίματα Αὐτοῦ καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ Αὐτοῦ». (Ρωμ. ιά. 33). Ὅπως τὸ μικρὸν παιδίον θὰ εἶναι μωρόν, ἐὰν ἐπιχειρήσῃ νὰ κρίνῃ τὸν φιλόσοφον, οὕτω καὶ ὁ φιλόσοφος εἶναι μωρός, ὅστις ἐπιχειρεῖ νὰ κρίνῃ τὸν Θεόν.

4. Ἡ ἐξολόθρευσις τῶν Χαναναίων παιδίων ἦτο εὐεργέτημα δι᾽ αὐτὰ ταῦτα τὰ παιδία, διότι οὕτω ἐσώθησαν ἀπὸ τῆς ἀσφαλοῦς καταπτώσεως εἰς τὸν βόρβορον τῶν πατέρων των, εἰς ἣν θὰ περιήρχοντο, ἐὰν ἔζων καὶ ἐμεγάλωναν.

Ἀλλ᾽ ἐνδέχεταί τις νὰ εἴπῃ: «Παραδέχομαι ὅτι ἦτο εὐεργέτημα διὰ τὴν ἀνθρωπότητα νὰ ἐκλίπῃ λαὸς τόσον ἐξηχρειωμένος. Ἀλλὰ διατί δὲν ἐξωλόθρευσεν ὁ Θεὸς διὰ λοιμοῦ ἢ πείνης, ἀντὶ τῆς σφαγῆς;» Καὶ εἰς τοῦτο ἀπαντῶ: «Διότι οἱ Ἰσραηλῖται εὑρίσκοντο εἰς τὸ στάδιον τῆς ἠθικῆς μορφώσεως. Διαρκῶς ἐξέπιπτον εἰς ἁμαρτίαν καὶ εἰδωλολατρείαν καὶ τοῖς ἐχρειάζετο ἓν φοβερὸν μάθημα. Διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς τοὺς ἔκαμεν ἐκτελεστὰς μιᾶς φρικώδους τιμωρίας τῆς ἁμαρτίας, διὰ νὰ ἔχουν ἐσαεὶ τὴν βαθεῖαν ἀνάμνησιν αὐτῆς. Ὅταν τοῖς ἐδόθη ἡ διαταγὴ τῆς ἐξολοθρεύσεως τῶν Χαναναίων, τοὺς ἐξηγήθη σαφῶς ὅτι ἡ φοβερὰ αὕτη ποινὴ διετάσσετο, «διὰ νὰ μὴ σᾶς διδάξωσιν (οἱ Χαναναῖοι) νὰ πράττητε κατὰ πάντα τὰ βδελύγματα αὐτῶν, τὰ ὁποῖα ἔκαμον εἰς τοὺς θεοὺς αὐτῶν, καὶ ἁμαρτήσητε ἐναντίον Κυρίου τοῦ Θεοῦ σας» (Δευτερ. κ΄. 18). Καὶ τὸ δίδαγμα τοῦτο εἶναι ἡ διδασκαλία ὁλοκλήρου τῆς Ἁγίας Γραφῆς, καὶ ὁλοκλήρου τῆς ἀνθρωπίνης ἱστορίας—ὅτι δηλ. «τὰ ὀψώνια τῆς ἁμαρτίας εἶναι θάνατος» (Ρωμ. ς΄. 23).

6. Ἐκεῖνοι, ὅσοι κρίνουν τὴν ἁμαρτίαν ἐπιεικῶς καὶ ἔχουν ὅλως ἀτελῆ ἀντίληψιν τῆς Ἁγιότητος τοῦ Θεοῦ, πάντοτε θὰ εὑρίσκουν ἀφορμὴν σκανδάλου καὶ δυσμενοῦς κρίσεως εἰς τὴν περὶ τῶν Χαναναίων διαταγὴν τοῦ Θεοῦ. Ὅσοι ὅμως ἐγνώρισαν πόσον φοβερὸν πρᾶγμα εἶναι ἡ ἁμαρτία καὶ ἔμαθον νὰ τὴν μισοῦν ὅπως πρέπει νὰ μισῆται—ὅσοι ἀντελήφθησαν πόσον ἅγιος εἶναι ὁ Θεὸς καὶ ἐγένοντο ἔν τινι μέτρῳ συμμέτοχοι τῆς ἁγιότητος Αὐτοῦ, δὲν θὰ σκανδαλισθῶσιν, κατόπιν ὡρίμου σκέψεως. Μόνον ὅσοι φιλοξενοῦν καὶ δικαιολογοῦν τὴν ἁμαρτίαν εἰς τὰς καρδίας των ἀντιτάσσονται καὶ κατακρίνουν τὴν αὐστηρότητα τοῦ Θεοῦ ἀπέναντι τῆς ἁμαρτίας.

6. Εἶναι ἀνάγκη νὰ προστεθῇ καὶ τοῦτο. Οἱ ἄπιστοι ἐνίοτε εἰρωνεύονται τὴν Ἁγ. Γραφήν, διότι εἰς τὴν περίστασιν τῶν λαῶν τῆς γῆς Χαναάν, ἐνίοτε ὁ Θεὸς διέταξε τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ νὰ φεισθοῦν τῶν γυναικῶν (Δευτ. κ΄ 10—15,

Ἀριθ. λα΄ 35) καὶ πρὸ παντὸς τῶν κορασίων (Ἀριθ. λα΄ 18) καὶ ἐξάγουσι τὸ συμπέρασμα ὅτι αὗται ἐκρατήθησαν δι᾿ ἀνηθίκους σκοπούς. Καὶ ἐπιλέγουσιν: «Ὁ Θεὸς λοιπὸν ὁ ἅγιος ἐγκρίνει τοιούτους σκοπούς;» Βεβαίως, ὅπως λέγει ὁ Παῦλος, «πάντα μὲν καθαρὰ τοῖς καθαροῖς· τοῖς δὲ μεμιασμένοις καὶ ἀπίστοις οὐδὲν καθαρὸν ἀλλὰ μεμίανται αὐτῶν καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ συνείδησις» (Τίτ. α΄ 15). Ἀκριβῶς κατὰ τῆς ἀνηθικότητος ἐστράφη ὁ Θεός, ὅταν οἱ Ἰσραηλῖται ἤρχισαν νὰ πορνεύωσι μετὰ τῶν θυγατέρων Μωάβ, καὶ ἐξήφθη ἡ ὀργὴ τοῦ Κυρίου κατὰ τοῦ Ἰσραήλ, ὥστε διέταξε τὸν Μωϋσῆν νὰ κρεμάσῃ τοὺς ἀρχηγοὺς τοῦ λαοῦ, ὡς παράδειγμα εἰς τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ (Ἀριθ. κε΄. 1—9). Ἡ διαταγὴ ὅπως φεισθῶσι τῶν κορασίων (Ἀριθ. λα΄. 18) ἔχει τὴν ἔννοιαν, ὅτι ταῦτα, ὡς μὴ συμμετασχόντα εἰς τὴν πορνείαν καὶ εἰδωλολατρείαν, εἰς ἣν πρὸς στιγμὴν παρεσύρθη καὶ ὁ Ἰσραήλ, κατὰ τὰ παραδεδεγμένα ἤθη καὶ ἔθιμα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, δυνατὸν καὶ νὰ εἰσαχθοῦν εἰς τὴν Ἰσραηλιτικὴν οἰκογένειαν.

(Ἀκολουθεῖ) Π. Γ. Λ.

Η ΓΡΑΦΗ ΚΑΙ Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Μυριάκις μέχρι τοῦδε ἀπεδείχθη τὸ ἀλάθητον τῆς Γραφῆς, μεθ᾿ ὅσα καὶ ἂν λέγωσιν οἱ σκεπτικισταὶ καὶ οἱ ἀρνούμενοι ἐν γένει τὴν αὐθεντικότητα του Λόγου τοῦ Θεοῦ. Ἡ Ἐπιστήμη — καὶ ἰδιαίτατα αἱ φυσικαὶ ἐπιστῆμαι—τὸ ἀλάνθαστον αὐτὸ κριτήριον πάσης ἀντιλογίας καὶ ἀμφισβητήσεως, ἡ λυδία αὕτη, τρόπον τινά, λίθος, τείνει ὁσημέραι διὰ τῶν διαφόρων αὐτῆς ἐρευνῶν καὶ ἀνακαλύψεων νὰ συμφωνήσῃ πληρέστατα πρὸς τὴν Ἁγίαν Γραφήν· θὰ ἔλθῃ δέ, φρονοῦμεν, ἡμέρα, καθ᾿ ἣν πρὸ τῆς αὐθεντικότητος τῆς Ἐπιστήμης, ἐν τελείᾳ ἁρμονίᾳ εὑρισκομένης πρὸς τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ, θέλουσιν ὑποκύψει καὶ ὑποταχθῆ πάντες οἱ ἀντιφρονοῦντες καὶ οἱ κατὰ τὸ παρὸν πολέμιοι τῶν ἀληθειῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Πρὸς μαρτυρίαν τῶν σκέψεων ἡμῶν τούτων ἀναφέρομεν ὧδε τὰ ἑξῆς λίαν χαρακτηριστικά, εἰλημμένα ἐκ τῶν νεωτάτων θεωριῶν τῆς ἰατρικῆς ἐπιστήμης:

Εἶναι γνωστὸν ἐν τῇ ἐπιστήμῃ ὅτι, ὅταν εἰσάγωμεν εἰς τὸν ὀργανισμὸν τοῦ ἀνθρώπου—ἢ ζῴου τινὸς—ζῳϊκήν τινα οὐσίαν ὑπὸ μορφὴν ἐκχυλισματικὴν ἢ ὀρροῦ, τουτέστι διαλελυμένην ζωϊκὴν οὐσίαν, ἐνόσῳ ἐξακολουθοῦμεν ἐπὶ ἡμέρας ἢ καὶ ἐπὶ δεκαπενθήμερον εἰσάγοντες ταύτην εἰς τὸν ὀργανισμόν, παρατηροῦμεν ὅτι οὐδεμίαν αὕτη ἐπιφέρει βλάβην, δύναται μάλιστα εἴς τινας περιπτώσεις (διάφορα μολυσματικὰ νοσήματα) καὶ ὠφελείας πρόξενος νὰ ἀποβῆ, συντελοῦσα εἰς τὴν καταπολέμησιν διαφόρων τοξικῶν ἢ δηλητηριωδῶν τοῦ ὀργανισμοῦ στοιχείων καὶ ἐπιφέρουσα κατ᾿ ἀκολουθίαν τὴν ἴασιν τῆς ἐν τῷ ὀργανισμῷ ὑπαρχούσης νοσηρᾶς ἐπεξεργασίας. Ὅταν ὅμως τὴν ζωϊκὴν ταύτην οὐσίαν (λευκωματοειδῆ οὐσίαν καλουμένην ἰατρικῶς), ἅπαξ ἢ δὶς εἰσαγάγωμεν εἰς τὸν ὀργα-

νισμὸν καὶ διακόψωμεν εἶτα τὸς ἐνέσεις αὐτῆς, ἐπαναλάβωμεν δ' ἀκολούθως ἐνέσεις τῆς αὐτῆς οὐσίας μετὰ πάροδον μηνὸς ἀπὸ τῆς πρώτης εἰσαγωγῆς, τότε παρατηροῦνται μερικὰ φαινόμενα δυσανεκτικότητος τοῦ ὀργανισμοῦ· ὁ ὀργανισμὸς τουτέστι δὲν ἀνέχεται πλέον τὴν οὐσίαν ταύτην καὶ παρουσιάζει ἐν αὐτῷ οὐσίας τοξικάς. Τὸ φαινόμενον τοῦτο ἐν τῇ ἰατρικῇ ἐπιστήμῃ καλεῖται ***ἀφυλαξία***. Κατὰ τοσοῦτον δ' ἐναργέστερον καὶ θετικώτερον ἐκδηλοῦνται τὰ φαινόμενα τῆς ἀφυλαξίας, καθ' ὅσον ἡ τελευταίως εἰσαχθεῖσα εἰς τὸν ὀργανισμὸν οὐσία προέρχεται ἐκ τῶν αὐτῶν ἱστολογικῶν καὶ χημικῶν συστατικῶν, ἐκ τῶν ὁποίων ἀποτελεῖται καὶ ἡ ἀρχῆθεν ἐν τῷ ὀργανισμῷ εἰσαχθεῖσα τοιαύτη ἢ τἀνάπαλιν.

Κατὰ ταῦτα λοιπὸν ἐγένετο ὅλως ἐσχάτως τὸ ἀκόλουθον λίαν χαρακτηριστικὸν πείραμα ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην. Ἐλήφθησαν δηλ. ἐκ μουμίας αἰγυπτιακῆς, ἡλικίας τεσσάρων χιλιάδων ἐτῶν, ἱστοί τινες τοῦ σώματος αὐτῆς καὶ κατειργάσθησαν ἐν ὕδατι, διὰ δὲ τοῦ ἐκχυλίσματος τούτου ἐγένοντο ἐνέσεις εἰς ἰνδοχοίρους· μετὰ παρέλευσιν δὲ μηνὸς ἀπὸ τῆς πρώτης ἐνέσεως ἐγένοντο εἰς τούς αὐτοὺς ἰνδοχοίρους ἐνέσεις ἀνθρωπίνων λευκωματοειδῶν οὐσιῶν, ἐξηκριβώθη δ' ὅτι οἱ ἐν τῷ πειράματι ἰνδόχοιροι εὑρίσκοντο ἐν καταστάσει ἀφυλαξίας. Τὸ πείραμα ἐπανελήφθη ἀκολούθως δι' ἐνέσεων εἰς τοὺς αὐτοὺς ἰνδοχοίρους λευκωματοειδῶν οὐσιῶν ζῴων, οἷον κονίκλου, ἵππου, πιθήκου, κυνός κλπ., χωρὶς ὅμως ἤδη νὰ παρουσιασθῶσι τὰ φαινόμενα τῆς ἀφυλαξίας. Ἐντεῦθεν δ' ἐξήχθη τὸ ἀρκούντως πειστικὸν συμπέρασμα ὅτι πρὸ τετρακισχιλίων ἐτῶν ἡ χημικὴ σύστασις τῶν ἀνθρωπίνων ὄντων ἦτο ἐντελῶς ἡ αὐτὴ καὶ ὁμοία πρὸς τὴν χημικὴν σύστασιν τῶν σημερινῶν ἀνθρώπων.

Κατ' ἀκολουθίαν ἀγόμεθα εἰς τὸ λίαν πολύτιμον δι' ἡμᾶς συμπέρασμα, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐπλάσθη εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τῆς δημιουργίας αὐτοῦ τοιοῦτος, οἷον καὶ σήμερον βλέπομεν αὐτὸν, τουτέστιν ***ἐκ τοῦ αὐτοῦ***, ὡς θὰ ἐλέγομεν ἐπιστημονικῶς, ***πρωτοπλασματικοῦ κυττάρου***, ἐκ τοῦ ὁποίου διαπλάσσεται κατὰ τὴν ἐμβρυολογίαν καὶ ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος· καὶ ὅτι ὄντω, ὁ Θεὸς ἐποίησε τὸν ἄνθρωπον ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς διαπλάσεως αὐτοῦ ἐκ τῶν αὐτῶν συστατικῶν, ἐκ τῶν αὐτῶν στοιχείων, τὰ ὁποῖα ἀπαντῶσιν ἐπιστημονικῶς καὶ εἰς τὴν σημερινὴν διάπλασιν.

Διὰ τῆς τοιαύτης ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης, αἴρεται ἡ περι ἐξελίξεως Δαρβίνειος θεωρία τῆς δημιουργίας τοῦ ἀνθρώπου, ἥτις πρὸ πολλοῦ ἄλλως τε ἤρξατο καταπίπτουσα, καταπολεμουμένη παρὰ σοφῶν ἐπιστημόνων καὶ ἐρευνητῶν, ἤδη δὲ καὶ διὰ πειστικωτάτων ἐπιστημονικῶν ἐπιχειρημάτων καὶ παρατηρήσεων τείνει τελείως νὰ ἐκλίπῃ.

Κατὰ τὴν ἀνωτέρω πειραματικὴν παρατήρησιν, ἐὰν ἠδύναντο νὰ εὑρεθῶσιν μουμίαι ἡλικίας πλέον τῶν τεσσάρων χιλιάδων ἐτῶν, δι' ὧν νὰ ἐπανελαμβάνετο τὸ πείραμα, εἴμεθα βέβαιοι ὅτι τὰ αὐτὰ ἤθελον παρατηρηθῆ φαινόμενα, ἐπιμαρτυροῦντα τὸ κῦρος καὶ τὴν αὐθεντικότητα τῶν Ἁγ. Γραφῶν.

Μιχ. Ν. Καΐρης
Ἰατρός.

Η ΣΙΩΠΗ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

«***Αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἀπεκρίνατο***»

(Λουκ. κγ.΄ 9)

Οἱ λόγοι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ—ρήσεις βαρυσήμαντοι, σοφαὶ παραβολαί, ἐπαγγελίαι παρήγοροι—ἀποτελοῦν ἕνα ἀνεκτίμητον θησαυρὸν διὰ πάντα Χριστιανόν. Δι᾽ αὐτῶν ἐδίδαξεν ὁ Κύριος τὰς ὑψίστας ἀληθείας. αὐτοὶ ἀποτελοῦν τὸν Χρυσοῦν Κανόνα τῆς ζωῆς καὶ τὸν ἀλάνθαστον Γνώμονα τῆς διαγωγῆς καὶ τῶν σχέσεων τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν Θεὸν καὶ πρὸς τοὺς ὁμοίους του. Εἶναι ἡ ἄγκυρα, ἥτις συγκρατεῖ τὴν κλυδωνιζομένην ψυχὴν ἐν τῇ πάλῃ τῆς ζωῆς. Εἶναι λόγοι ζωῆς αἰωνίου. Καὶ ἕκαστος σήμερον, ὡς τότε οἱ ἀκροαταί Του, δύναται νὰ ἐκφωνήσῃ μετὰ θαυμασμοῦ: «***Οὐδεὶς ποτε ἐλάλησεν ὡς ὁ ἄνθρωπος αὐτός!***»

Ἀλλὰ καὶ ***ἡ σιωπὴ*** τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅπου καὶ ἂν τῆς ***Καινῆς Διαθήκης*** μνημονεύεται, εἶναι ***σιωπὴ βαρυσήμαντος***, ἐμποιοῦσα βαθεῖαν ἐντύπωσιν· εἶναι σιωπὴ ἐμπνευσμένη, εὐγλωττοτέρα τοῦ λόγου, προωρισμένη νὰ φέρῃ ἀποτέλεσμα ἀσφελέστερον ἀπὸ τὰ πειστικώτερα ἐπιχειρήματα. Ὅπως αἱ πράξεις πολλάκις ὁμιλοῦν εὐγλωττότερον τῶν λέξεων, ὁμοίως καὶ ἡ σιγή, μάλιστα δὲ τοιαύτη ἐμπνευσμένη σιγή, οἵαν ὁ Κύριος ἀντέτασσεν εἰς τὰ ψευδολογήματα, τὸν δόλον, τὴν ὑπόκρισιν καὶ τὴν κουφόνοιαν τῶν ἐχθρῶν του.

Ὁ βαθύνους Ἄγγλος συγγραφεὺς Καρλάϋλ κάπου γράφει, «Τὰ λόγια εἶναι κοῦφα, ὡς ὁ χρόνος ὁ παρερχόμενος· ἡ σιωπὴ εἶναι βαθεῖα ὡς ἡ αἰωνιότης». Ἡ πολυλογία εἶναι κοινότατον ἐλάττωμα τῶν ἀνθρώπων γενικῶς. Ἕκαστος ἐκστομίζει ὅ,τι ἂν διέρχεται διὰ τοῦ νοός του καὶ ἐκφράζεται ἐφ᾽ ὅλων τῶν ζητημάτων ἀδιαφόρως. Οἱ ἀποτελοῦντες ἐξαίρεσιν εἶναι οἱ σκεπτόμενοι ὡρίμως, οἱ κρίνοντες ὀρθῶς, καὶ οὗτοι εἶναι ὀλιγόλογοι· διστάζουν νὰ ἐκφέρουν γνώμην ἐπὶ ζητημάτων μὴ γνωστῶν εἰς αὐτούς. Τῶν τοιούτων ἡ σιωπὴ ἰσοδυναμεῖ μὲ αὐθεντίαν, ὅταν δὲ ὁμιλοῦν, ἀκούονται μετὰ σεβασμοῦ.

Αἱ σπουδαῖαι ἀποφάσεις εἰς κρισίμους περιστάσεις δὲν διαλαλοῦνται, ἀλλὰ τίθενται εἰς ἐνέργειαν σιωπηλῶς. Ὁ μέγας ἡγέτης τῶν ἐν τῇ δουλείᾳ Ἰσραηλιτῶν, ὁ Μωϋσῆς, δὲν παρέλαβε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ ὅπως ἐλευθερώσῃ τὸ ἔθνος του, ἐν τῇ τύρβῃ τῶν ἀνακτόρων τοῦ Φαραώ, ἀλλ᾽ ἐν τῇ σιγῇ τῆς Ἐρήμου τῆς Μαδιάμ. Τὸν Νόμον παρέλαβε παρὰ τοῦ Θεοῦ, οὐχὶ εἰς τὸ θορυβῶδες στρατόπεδον τῶν Ἰσραηλιτῶν ἀλλ᾽ ἐπὶ τῆς Κορυφῆς τοῦ Σινᾶ. Ὁ Κύριος, ἐν τῇ ἐρήμῳ κατετρόπωσε τὸν Πειραστήν, καὶ ὁ Παῦλος μακρὰν τῶν συζητήσεων καὶ τῶν ἀντιλογιῶν προηλείφθη εἰς τὸ μέγα του ἔργον, ἀποσυρθεὶς εἰς τὰς ἐρημίας τῆς Ἀραβίας ἐπὶ διετίαν.

Ὅτι δὲ ἡ σιωπὴ τοῦ Κυρίου ἦτο κατὰ διαφόρους περιστάσεις ἐσκεμμένη καὶ προωρισμένη νὰ ἐπιφέρῃ μεγαλείτερα ἀποτελέσματα ἢ ὁ λόγος, καταφαίνεται ἐὰν ἐξετάσωμεν τὰ διάφορα χωρία, ὅπου ἀναφέρεται ***ὅτι ἐσιώπησεν ὁ Ἰησοῦς***.

Ἔχομεν τὴν ***σκόπιμον σιωπήν***, διὰ τῆς ὁποίας ὁ Κύριος προέβλεψεν ὡρισμένον ἀποτέλεσμα:

Ὅτε ἀνηγγέλθη εἰς αὐτὸν ὅτι ὁ Λάζαρος ἀσθενεῖ ἐν Βηθανίᾳ, **αὐτὸς οὐδὲν ἀπεκρίθη**, οὐδεμίαν παρήγορον ἐλπίδα διεβίβασεν εἰς τὰς ἀδελφὰς τοῦ φίλου αὐτοῦ, οὐδεμίαν ὑπόσχεσιν ὅτι ἤθελε σπεύσει εἰς βοήθειάν των. Μόνον δὲ ἀφοῦ ἐξέλιπεν ἐκ τῆς ψυχῆς τῶν τεθλιμμένων ἐκείνων ἀδελφῶν πᾶσα ἐλπὶς καὶ ἐκορυφώθη ἡ θλῖψις καὶ ἡ ἀδημονία αὐτῶν, ἔλυσε τὴν σιωπὴν μὲ τὴν βεβαίωσιν ὅτι θέλει ἐγείρει τὸν νεκρὸν ἐκ τοῦ ὕπνου τοῦ θανάτου, καὶ τοῦτο ἐκτελέσας διὰ τῆς προσταγῆς: «**Λάζαρε δεῦρο ἔξω!**» διεπίστωσεν τρανῶς τὴν θείαν Του δύναμιν ἐνώπιον τῶν ἐκεῖ συνηγμένων Ἰουδαίων, πολλοὶ τῶν ὁποίων καὶ ἐπίστευσαν εἰς Αὐτόν.

Δὲν εἶναι δὲ αὕτη ἡ μόνη περίστασις κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Ἰησοῦς διὰ τῆς σιωπῆς παρεσκεύασε τὰς καρδίας τῶν δυσπιστούντων πρὸς ἀναγνώρισιν καὶ ἀποδοχὴν αὐτοῦ, καὶ τῶν ἀληθειῶν τὰς ὁποίας ἐκήρυττεν.

Ὁ Κύριος μετεχειρίσθη ἄλλοτε τὴν σιωπὴν **ἀντὶ ἐπιχειρήματος ἀναποδράστου**, ὅταν ὡς καρδιογνώστης ἔβλεπεν ὅτι θὰ ἀπετύγχανον οἱ λόγοι, ἔστω καὶ οἱ πειστικώτεροι.

Εἰς τὴν περίστασιν τῆς Συροφοινίσσης, ἥτις ἦλθε παρακαλοῦσα αὐτόν, ἵνα θεραπεύσῃ τὸ θυγάτριόν της, ὁ Κύριος ἀντέταξε σιωπὴν κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν παράκλησίν της. Ἐσιώπησε, διὰ νὰ ἐπισύρῃ τὴν προσοχὴν τῶν παρεστώτων ἐπὶ τῆς ἀλλοφύλου ταύτης, ἥτις, ὡς ἐθνική, ἐθεωρεῖτο ἀποκεκλεισμένη ἀπὸ τὰ προνόμια τοῦ ἐκλεκτοῦ λαοῦ. Αἱ δὲ ἀποθαρρυντικαὶ λέξεις, τὰς ὁποίας κατόπιν ἐπρόφερε, σκοπὸν εἶχον ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ δοκιμάσωσι τὴν πίστιν ἐκείνης, ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου καὶ νὰ προκαλέσωσι τὴν συμπάθειαν τῶν παρισταμένων Ἰουδαίων πρὸς ἀτυχῆ μητέρα, οὕτως ὥστε ν' ἀχθῶσιν εἰς τὸ νὰ παραδεχθῶσιν τὴν μεγάλην ἀλήθειαν, τὴν ὁποίαν ἐπρόκειτο ὁ Κύριος νὰ διακηρύξῃ, **ὅτι παρὰ τῷ Θεῷ δὲν ὑπάρχει διάκρισις ἐθνῶν**, ἀλλ' ὅτι ἡ πίστις σώζει τὸν ἐθνικὸν ὡς καὶ τὸν Ἰουδαῖον.

Μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης ὁ Κύριος ἐσιώπα, γνωρίζων πόσον ἀνωφελῆ θὰ ἦσαν τὰ ἐπιχειρήματα, πρὸ τοῦ φυλετικοῦ φανατισμοῦ καὶ τῆς ἐθνικῆς ἀλαζονείας τῶν Ἰουδαίων. Ἀφῆκε τὸ αἴσθημα τοῦ οἴκτου νὰ συγκινήσῃ καὶ προδιαθέσῃ τὰς καρδίας αὐτῶν, διεγεῖρον τὴν ἀνθρωπίνην συμπάθειαν, ἥτις ἑνόνει πάντας, ἀνεξαρτήτως φυλῆς καὶ δόγματος. Ὁ ὑπὲρ πάντα ἄλλον οἰκτίρμων καὶ συμπαθὴς Ἰησοῦς ἐπιδεικνύει ἀπάθειαν καὶ ἀδιαφορίαν τοιαύτην, ὥστε καὶ τοῦ αὐστηροτάτου Φαρισαίου ἡ συμπάθεια νὰ κινηθῇ πρὸς τὴν ἀλλόφυλον. Τότε ἰδὼν ὅτι ἐπετεύχθη ὁ σκοπὸς αὐτοῦ, ὁ Κύριος θεραπεύει τὸ ἄρρωστον κοράσιον λέγων: «Ὦ γύναι, μεγάλη σου ἡ πίστις! Γενηθήτω σοι ὡς θέλεις!».

Τὸ μάθημα τοῦτο δὲν ἐδόθη μόνον χάριν τῶν Φαρισαίων. Δι' αὐτοῦ καὶ οἱ μαθηταὶ διδάσκονται ἤδη, ὅτι ἡ πίστις δὲν εἶναι ἀποκλειστικὸν δῶρον καὶ προνόμιον τῶν Ἰουδαίων ἀλλὰ καὶ τῶν ἐθνικῶν. Τὴν πλήρη δὲ σημασίαν τῆς μεγάλης καὶ βασικῆς ταύτης ἀληθείας, ἥτις ὑπῆρξεν ἡ νικηφόρος δύναμις τῆς Ἐκκλησίας καθ' ὅλους τοὺς αἰῶνας, κατενόησαν μετὰ τὴν Πεντηκοστήν, ὅτε τὸ πρῶτον ἐφηρμόσθη ὑπ' αὐτῶν ἡ τελευταία παραγγελία τοῦ Κυρίου: «**Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη**».

Τὴν σιωπὴν ἀντέταξεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἀντὶ λόγων **ἀποδοκιμασίας**. Γνωστὸν

εἶναι πόσον ἡ ἐπίκαιρος σιωπὴ εἶναι εὔγλωττος, ἀντὶ πάσης ἄλλης ἐπιπλήξεως. Ὅσον δὲ μεγαλείτερον τὸ κῦρος καὶ ἡ ἀξία τοῦ προσώπου, τὸ ὁποῖον οὕτω **σιωπᾷ**, τόσον βαθυτέραν ἐμποιεῖ ἐντύπωσιν. Εἰς τὰς κοσμικὰς ὑποθέσεις, προκειμένου περὶ λήψεως μέτρων ἀσυμφόρων, τὰς ὁποίας ὑποστηρίζουν θορυβωδῶς ὁ μὲν καὶ ὁ δέ, ἡ σιωπὴ ἐκείνων, οἵτινες εἶναι εἰς θέσιν νὰ κρίνωσι κάλλιον τὴν ὑπόθεσιν ἰσοδυναμεῖ μὲ ἀποδοκιμασίαν, ἥτις μὲ ὅλην τὴν βαρύτητα μιᾶς αὐθεντίας, κατισχύει ἐν τέλει τῆς ἐπιπολαιότητος τῶν λοιπῶν γνωμῶν.

Ὅτε, πρὸ τοῦ Ἰησοῦ ἔφεραν οἱ Ἰουδαῖοι τὴν ἐπ᾿ αὐτοφόρῳ συλληφθεῖσαν μοιχαλίδα, ὁ Κύριος, ἀποφεύγων ἀφ᾿ ἑνὸς τὴν στηθεῖσαν δι᾿ αὐτὸν παγίδα,—ἂν δηλ. ἦτο νόμιμον νὰ λιθοβοληθῇ ἡ γυνὴ αὕτη, κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ Μωϋσέως, —ἀφ᾿ ἑτέρου δὲ ἐπιδιώκων ἀπώτερον σκοπόν, --τὴν αὐτοκαταδίκην τῶν κατηγόρων αὐτῆς —***ἐσιώπα***, κύπτων καὶ γράφων εἰς τὴν γῆν. Ἡ παράτασις τῆς σιωπῆς ταύτης ἐξέπληξε τοὺς πονηροὺς ἐκείνους κατηγόρους, οἵτινες καὶ ἐπιμένουν ζητοῦντες ἀπάντησιν παρὰ τοῦ Διδασκάλου. Λύει τότε τὴν σιωπὴν ὁ Κύριος διὰ μιᾶς καυτηριώδους φράσεως: «***Ὁ ἀναμάρτητος μεταξὺ ὑμῶν, πρῶτος τὸν λίθον βαλέτω***». Καὶ πάλιν κύπτων χαμαὶ ἐσιώπα. Ὢ τοῦ θαύματος, πρὸ τῆς βαρυσημάντου ταύτης σιωπῆς καὶ τῶν καταδικαστικῶν λόγων τοῦ Κυρίου, διαλύεται ἄναυδος καὶ κατῃσχυμένη ἡ ὁμὰς τῶν κατηγόρων, ἡ δὲ ἐλπὶς καὶ ἡ μετάνοια ἀναφύονται εἰς τὴν ψυχὴν τῆς ἁμαρτωλῆς, πρὸς τὴν ὁποίαν ἀποτείνει ὁ Κύριος τοὺς λόγους τῆς ἀφέσεως «***Ὕπαγε ἐν εἰρήνῃ καὶ μηκέτι ἁμάρτανε***».

Παρατηροῦμεν ὅταν ἐπισταμένως ἐξετάζωμεν τὰς ἱερὰς σελίδας τῶν Εὐαγγελίων, ὅτι ὁ Κύριος συστηματικῶς ἐτήρησε σιωπὴν ἐπὶ πολλῶν ζητημάτων τὰ ὁποῖα σήμερον διεγείρουν τὴν περιέργειαν ἡμῶν, προκαλοῦντα ὑποθέσεις καὶ συμπεράσματα παράτολμα. Δὲν μᾶς διεφώτισεν ὡς πρὸς τὴν συντέλειαν του αἰῶνος τούτου καὶ τὴν δευτέραν αὐτοῦ Παρουσίαν, τὰ ὁποῖα καθορίζουν τινὲς σήμερον μὲ τόσην ἐπιπολαιότητα, ἀλλ᾿ εἶπεν εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ καὶ δι᾿ αὐτῶν εἰς τοὺς πιστοὺς ὅλων τῶν μετέπειτα αἰώνων, ὅτι «***Δὲν*** εἶναι ὑμῶν νὰ γνωρίζητε τοὺς χρόνους ἢ καιροὺς οὓς διώρισεν ὁ Πατὴρ ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ ἐξουσίᾳ» (Πράξ. α'. 7).

Τὸ κήρυγμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἦτο κήρυγμα μετανοίας καὶ πίστεως. Ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον ***διὰ νὰ σώσῃ τοὺς ἁμαρτωλοὺς τοὺς πιστεύοντας εἰς αὐτὸν*** καὶ νὰ ὑποδείξῃ εἰς αὐτοὺς τὸν δρόμον πρὸς τὴν τελειότητα.

Ἐσιώπησεν ὡσαύτως ἐπὶ πολλῶν ζητημάτων, τὰ ὁποῖα ἦσαν ἀπόρροια τῆς ἐποχῆς ἐκείνης τοῦ δεσποτισμοῦ καὶ τῆς ἀνωτέρας βίας. Κατὰ τῆς **δουλείας**, μιᾶς τῶν τρομεροτέρων κοινωνικῶν πληγῶν, δὲν καταφέρεται φανερῶς, γνωρίζων τὸ μάταιον τῶν ἀνθρωπίνων ἐνεργειῶν, ὅταν γίνωνται **ἀκαίρως**, ἀλλὰ κηρύττει τὸν Χρυσοῦν Κανόνα τῆς ζωῆς: ***Θέλεις ἀγαπᾷ Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου, καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν***, προβλέπων ὅτι μίαν ἡμέραν ὁ κανὼν οὗτος ἔμελλε νὰ θραύσῃ τὰς ἁλύσσεις τῶν δούλων. Κατὰ τοῦ πολέμου, δὲν ἀντέταξε κήρυγμα πύρινον, ἀλλ᾿ ἐδίδαξεν ὅτι ὁ λαμβάνων μάχαιραν, διὰ τῆς μαχαίρας θέλει ἀπολεσθῇ, τὸ δὲ κήρυγμά του τὸ διαγγελθὲν κατὰ τὴν γεννησίν του, ἦτο ***Ἐπὶ γῆς Εἰρήνη· ἐν ἀνθρώποις Εὐδοκία.***

Τέλος ὁ Κύριος ἡμῶν ἔμεινε ***σιωπηλὸς ἀπέναντι τῶν κατηγοριῶν καὶ τῶν συκοφαντιῶν.***

Πρὸς τὰς δολοπλόκους κατηγορίας τῶν ἀρχιερέων καὶ Φαρισαίων ***οὐδὲν ἀπεκρίνατο.***

Ἐνώπιον τοῦ Πιλάτου, ἐνώπιον τοῦ Ἡρώδου, τὴν αὐτὴν ἐτήρησε σιωπήν· ***ὡς πρόβατον ἔμπροσθεν τοῦ κείροντος αὐτὸ ἄφωνον, οὕτω δὲν ἤνοιξε τὸ στόμα αὐτοῦ.*** (Ἠσαΐας νγ'. 7.).

Εἰς τὰς συκοφαντίας τῶν ψευδομαρτύρων οὐδεμίαν ἔδωκεν ἀπάντησιν, ἀλλ' οὔτε τὴν δικαίαν ἀγανάκτησιν ἔδειξεν. Ἐσιώπα, ἀποβλέπων εἰς τὸν Πατέρα αὐτοῦ πρὸς δικαίωσιν.

Ἡ σιωπὴ αὕτη δὲν ἦτο ἡ σιωπὴ τοῦ ἐνόχου, ἢ τοῦ ἐπτοημένου, ἀλλ' ἡ ***σιωπὴ τοῦ ἰσχυροῦ***, ὅστις ἔχει τὴν συναίσθησιν τῆς δυνάμεώς του.

Τοῦτο ἀποδεικνύουν οἱ λόγοι μὲ τοὺς ὁποίους ἐπέπληξε τὸν Πέτρον, σύραντα μάχαιραν κατὰ τοῦ δούλου τοῦ ἀρχιερέως κατὰ τὴν νύκτα τῆς προδοσίας, ἐν τῷ κήπῳ τῆς Γεθσημανῆ. «Νομίζεις ὅτι δὲν δύναμαι νὰ παρακαλέσω τὸν Πατέρα μου καὶ θὰ μοὶ πέμψῃ πλέον τῶν δώδεκα λεγεώνων ἀγγέλων; Ἀλλὰ πῶς θέλουσι πληρωθῇ αἱ Γραφαὶ ἀφοῦ οὕτω πρέπει νὰ γίνῃ; (Ματθ. κς' 53-54). Ἡ σιωπὴ αὕτη ἦτο ἡ σιωπὴ τῆς συναισθήσεως ὅτι ***ἐξεπληρώθη τὸ καθῆκον.***

Πόσον εἶναι διδακτικὴ διὰ τὸν Χριστιανὸν ἡ σιωπὴ τοῦ Χριστοῦ, ὑπὸ τὰς ποικίλας ταύτας περιστάσεις καὶ συνθήκας! Οἱ ἄνθρωποι, ἀπέναντι τῶν συκοφαντιῶν, τῶν ἀπειλῶν, τῶν ἀδίκων ἐπιθέσεων, εὐθὺς διαμαρτύρονται, κόπτονται, ἐπικαλούμενοι Θεὸν καὶ ἀνθρώπους ὡς μάρτυρας τῆς ἀθωότητός των! Πόσον τότε ἡ λελογισμένη σιωπή, καὶ ψύχραιμος ἀπόφασις ἐκπλήττει καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον θριαμβεύει! Τὸ τῶν ἀρχαίων ***ἢ σιγᾶν, ἢ κρείττονα σιγῆς λέγειν***, εὑρίσκει ἄλλην ἐκδοχὴν εἰς τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου ἡμῶν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ. ***Ὅταν δὲ παραδώσωσιν ὑμᾶς, μὴ προμελετήσητε τί λαλήσητε· ἀλλ' ὅ,τι δοθῇ εἰς ἡμᾶς ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, τοῦτο λαλεῖτε, διότι δὲν εἶσθε σεῖς οἱ λαλοῦντες ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον*** (Μαρκ. ιγ'. 11).

Ἡ ἐνδόμυχος ἐπίκλησις τῆς θείας δυνάμεως, πρὸς φώτισιν καὶ ὁδηγίαν θὰ ἔχῃ τότε, δὲν ἀμφιβάλλομεν, τὸ ἀποτέλεσμα ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη ἀπάντησις θέλει σιγήσει ἐνῷ ὁμιλεῖ ἡ ἄνωθεν χορηγηθεῖσα σύνεσις.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ).

Ο ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΗΣ ΓΗΣ ΚΑΙ Η ΛΕΥΚΗ ΦΥΛΗ.

Ἐγκατεσπαρμέναι εἰς χώρας ἀποκαλυφθείσας εἰς τὸν κόσμον τῆς Δύσεως μὲ τὴν τόλμην ὀλίγων μεγάλων θαλασσοπόρων, αἱ εὐρωπαϊκαὶ φυλαὶ εἶναι σήμερον κυρίαρχοι ὁλοκλήρου τῆς ὑφηλίου. Ἐν τούτοις, ἀφ' ἧς ἐποχῆς ὁ Χριστόφορος Κολόμβος ἀνεχώρησε κατὰ τὸ 1492 ἀπὸ τὸ Πάλος, διὰ νὰ ἀνακαλύψῃ τὴν Ἀμερικήν, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀπογόνων τῶν Εὐρωπαίων, οἱ ὁποῖοι ἐγκατεσπάρησαν εἰς τὰ

τέσσαρα ἄκρα τοῦ ἔξω τῆς Εὐρώπης κόσμου, δὲν ηὔξησε περισσότερον τῶν 150 ἑκατομμυρίων.

Λαμβάνοντες ὡς βάσιν τὸ ἔτος 1921, ὅτε τὰ περισσότερα τῶν Εὐρωπαϊκῶν κρατῶν εἶχον καταστρώσει ἀπογραφὰς τῶν πληθυσμῶν των, καὶ διὰ τὸ ὁποῖον ἔτος εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ καθορίσωμεν ἐπακριβῶς τὸν λευκὸν πληθυσμὸν τῆς ὑδρογείου, εὑρίσκομεν ὅτι ὁ πληθυσμὸς οὗτος δὲν ἦτο ἀνώτερος τῶν 600 ἑκατομμυρίων ψυχῶν. Ἐκ τῶν ἑξακοσίων αὐτῶν ἑκατομμυρίων τὰ 450 ἑκατομμύρια κατώκουν τὴν Εὐρώπην.

Κατὰ τὸ ἴδιον ἔτος 1921, ὁλόκληρος ὁ πληθυσμὸς τῆς γῆς ἀνήρχετο εἰς 1852 ἑκατομμύρια. Προκύπτει κατ' ἀκολουθίαν ὅτι ἡ λευκὴ φυλὴ ἀντεπροσώπευε τὸ ***ἓν τρίτον*** περίπου τοῦ γηΐνου πληθυσμοῦ.

Παραιτέρω ἔρευνα τοῦ ζητήματος τούτου ἀπέδειξεν ὅτι οἱ ἐκτὸς τῆς Εὐρώπης ἀντιπρόσωποι τῆς λευκῆς φυλῆς εὑρίσκονται κυρίως εἰς τὴν Ἀμερικανικὴν ἤπειρον.

Εἰδικῶς τὰ ἀποτελέσματα τῶν στατιστικῶν ὑπολογισμῶν τοῦ 1921 ἔχουν ὡς ἑξῆς:

Ὁλόκληρος ὁ λευκὸς πληθυσμὸς τοῦ κόσμου ἀνέρχεται εἰς 603 ἑκατομμύρια ψυχῶν. Ἐξ αὐτῶν τὰ 403 ἑκατομμύρια κατοικοῦν τὴν Εὐρώπην, 139 ἑκατομμύρια τὴν Ἀμερικήν, 6,700,000 τὰς νοτίους θαλάσσας, 31,000,000 τὴν Ἀφρικὴν καὶ μόνον 800,000 τὴν Ἀσίαν.

Πρὸ τοῦ παγκοσμίου πολέμου, καθ' ἕκαστον ἔτος παρετηρεῖτο σημαντικὴ μετανάστευσις λευκῶν ἐξ Εὐρώπης πρὸς τὰς πέραν τῶν ὠκεανῶν ἀνεκμεταλλεύτους χώρας. Αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς ἰδίως ἐδέχοντο τὸ μεγαλείτερον μέρος τοῦ μεταναστευτικοῦ τούτου πληθυσμοῦ. Ἑκατομμύρια ὁλόκληρα ἀνθρώπων μετηνάστευσαν εἰς τὴν πλουσιωτάτην αὐτὴν χώραν τοῦ κόσμου διὰ νὰ ἐκμεταλλευθοῦν τὰς ἀπεράντους ἐκτάσεις της καὶ τοὺς θησαυρούς, τοὺς ὁποίους περιέκλειον αἱ παρθέναι γαῖαί της, τὰ δάση της καὶ τὰ μεταλλεῖά της. Κατὰ τὴν δεκαετίαν 1900 1910 οἱ εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας μεταναστεύσαντες ἀνῆλθον εἰς 5,600,000 ψυχάς. Μετὰ τὸ τέλος ὅμως τοῦ πολέμου ἡ Ἀμερικὴ ἔθεσε φραγμὸν εἰς τὴν ἀνθρωποθάλασσαν αὐτὴν τῆς μεταναστεύσεως ἐξ Εὐρώπης, φοβουμένη μήπως ἡ ὑπὸ τοῦ πολέμου δημιουργηθεῖσα δυστυχία τῆς Εὐρώπης συντελέσῃ ὥστε νὰ συρρεύσουν εἰς αὐτὴν πολλοὶ ἀνεπιθύμητοι. Περιώρισε τὸν ἀριθμὸν τῶν μεταναστῶν εἰς 140,000 ἄτομα μόνον ἐτησίως, λαμβανομένων ἐξ ὅλων τῶν ἐθνῶν κατ' ἀναλογίαν βασιζομένην ἐπὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν εὑρισκομένων ἤδη ἐν Ἀμερικῇ ἐθνικοτήτων. Τὸ ριζοσπαστικὸν τοῦτο νομοθέτημα ἔσχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ὕψωσιν τῶν ἡμερομισθίων ἐν Ἀμερικῇ λόγῳ τῆς δημιουργηθείσης ἐλλείψεως ἐργατικῶν χειρῶν, ἐνῷ ἀφ' ἑτέρου ἐπεδείνωσε τὸ πρόβλημα τῆς δυστυχίας καὶ ἀνεργίας τῆς Εὐρώπης. Εἰς ἄλλας νέας χώρας ἡ μετανάστευσις μεταπολεμικῶς ἀνεκόπη ἐκ τῆς οἰκονομικῆς ἀνεχίας καὶ ἄλλων συναφῶν δυσχερειῶν. Ταὐτοχρόνως, ὁ πολλαπλασιασμὸς τῶν Εὐρωπαίων ἐν Εὐρώπῃ ἐσταμάτησε, καίτοι ὁ πληθυσμὸς ἐξακολουθεῖ εἰσέτι ν' αὐξάνῃ. Ὁ παγκόσμιος πόλεμος ὑπῆρξε διττῶς καταστρεπτικός, καθό-

σον ἐνῷ ἀφ' ἑνὸς κατέστρεψεν ἀπειραρίθμους ὑπάρξεις, ἀφ' ἑτέρου συνετέλεσεν εἰς τὸν περιορισμὸν τῶν γεννήσεων.

Ἀπὸ τοῦ πολέμου καὶ ἐντεῦθεν ἡ ἀποφυγὴ τῆς τεκνοποιΐας ἐφηρμόσθη εἰς εὐρεῖαν κλίμακα, σχοῦσα ὡς ἀποτέλεσμα τὴν μείωσιν τῶν γεννήσεων πολλαχοῦ ὡς λ. χ. εἰς τὴν Μεγάλην Βρεττανίαν, τὴν Γαλλίαν, τὰς Σκανδιναυϊκὰς χώρας, τὴν Ὁλλανδίαν, τὸ Βέλγιον καὶ αὐτὴν ἀκόμη τὴν Ἰταλίαν καὶ τὴν Ἰσπανίαν. Ἐν τούτοις ὁ πληθυσμὸς τῆς Εὐρώπης ἐν τῷ συνόλῳ του ηὔξησεν, οὐχὶ ὅμως ὅπως πρὸ τοῦ πολέμου, ἐνῷ ἀφ' ἑτέρου ἡ ἐκ τῆς Εὐρώπης μετανάστευσις εἰς τὰς νέας χώρας βαίνει διαρκῶς ἐλαττουμένη.

Ἡ σημασία τῆς ἀναστολῆς τῆς τεκνοποιΐας γίνεται αἰσθητή, ἐὰν εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ ζητήματος ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἡ θέσις τῶν λευκῶν φυλῶν τοῦ κόσμου. Εἰς πολλὰ διαμερίσματα τῆς Ἀγγλίας ὁ μέσος ὅρος τῶν γεννήσεων ἔφθασε μέχρι 12 ἐπὶ τοῖς ἑκατόν, ἀναλογία μόλις ἱκανὴ νὰ συγκρατήσῃ τὸν πληθυσμόν. Ὁ μέσος ὅρος τῶν γεννήσεων ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Οὐαλλίᾳ ὑπῆρξεν 18.3 ἐπὶ τοῖς ἑκατόν, κατὰ τὰς ὑπαρχούσας δὲ ἐνδείξεις ἡ ἐλάττωσις τῶν γεννήσεων προώρισται εἰσέτι νὰ ἐξακολουθήσῃ. Ἐν τούτοις δέον νὰ ὁμολογηθῇ ὅτι ἡ θέσις της Μεγάλης Βρεττανίας εἶναι ἀρκετὰ πλεονεκτικὴ ἀπέναντι τῆς Γαλλίας, τῆς ὁποίας ὁ πληθυσμὸς παραμένει σχεδὸν στάσιμος. Ὁ σημερινὸς πληθυσμὸς τῆς Γαλλίας, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἀλσατίας καὶ Λωρραίνης, παραμένει σχεδὸν εἰς τὰ προπολεμικὰ ἐπίπεδα ἄνευ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἀλσατίας καὶ Λωρραίνης. Ὑπάρχουν δὲ σοβαροὶ λόγοι νὰ πιστεύῃ κανεὶς ὅτι καὶ ὁ πληθυσμὸς πολλῶν ἄλλων Εὐρωπαϊκῶν κρατῶν εὑρίσκεται εἰς τὴν ἰδίαν μὲ τὸν Γαλλικὸν κατάστασιν.

Ἡ τάσις πρὸς ἀποφυγὴν τῆς τεκνοποιΐας ἐν Εὐρώπῃ ἐπιτείνεται ἰδίως ἐκ τῶν οἰκονομικῶν δυσχερειῶν αἵτινες ἐπηκολούθησαν μετὰ τὸν πόλεμον. Αἱ μεταξὺ τῶν διαφόρων ἐθνῶν ἐχθροπάθειαι ὠξύνθησαν ἔτι μᾶλλον, νέοι δασμολογικοὶ φραγμοὶ ἐτέθησαν περιορίζοντες σοβαρῶς τὰς ἐμπορικὰς συναλλαγάς, ἡ παραγωγὴ ἐμηδενίσθη, τὰ δὲ συναλλάγματα ἐξηυτελίσθησαν. Μόνον οἱ παράγοντες οὗτοι θὰ ἦσαν ἀρκετοὶ διὰ νὰ ἐμποδίσουν αἰσθητῶς τὴν αὔξησιν τοῦ πληθυσμοῦ, ἐπιπροσθέτως ὅμως εἴδομεν νὰ διαδίδεται εὐρέως καὶ ἡ θεωρία τοῦ ***περιορισμοῦ τῆς τεκνοποιΐας ὡς τοῦ μόνου μέσου οἰκονομικῆς σωτηρίας τῶν λαῶν***. Ἐπίσης καὶ εἰς τὰς νέας χώρας τὰς κατοικουμένους ἀπὸ λευκούς, ὡς τὰς Ἡν. Πολιτείας, τὸν Καναδᾶν, τὴν Αὐστραλίαν καὶ ἄλλας, ὁ ἀριθμὸς τῶν γεννήσεων οὐσιωδῶ ἐμειώθη. Οὕτω λαμβανομένου ἐν συνόλῳ τοῦ λευκοῦ κόσμου, παρατηροῦμεν αἰσθητὴν μείωσιν τῶν γεννήσεων, ἥτις μείωσις ὑπάρχει φόβος ὅτι θὰ ἐξακολουθήσῃ καὶ εἰς τὸ μέλλον νὰ σημειοῦται.

Εἰς τὴν ὑδρόγειον σφαῖραν ὑπάρχουν ἀκόμη γαῖαι εὔφοροι καὶ παραγωγικαὶ αἱ ὁποῖαι ἔχουν ἀνάγκην τῆς ἀνθρωπίνης ἐργασίας. Ἡ βόρειος καὶ νότιος Ἀμερική, ὡρισμένα διαμερίσματα τῆς Ἀφρικῆς, ἡ μεγάλη νησιωτικὴ ἤπειρος τῆς, Αὐστραλίας, αἱ ὡραῖαι νῆσοι τῆς Νέας Ζηλανδίας ἔχουν ἀπείρους πηγὰς πλούτου δυναμένου νὰ συντηρήσῃ πληθυσμοὺς κολοσσιαίους. Ἐὰν οἱ λευκοὶ ἀρνηθοῦν ἢ παραμελήσουν νὰ ἐποικίσουν τὰς χώρας ταύτας, θὰ παραμείνουν αὗται ἀκατοίκητοι; Εἶναι δυνατόν, ἢ καὶ ἐὰν ἦναι δυνατόν, μήπως εἶναι δίκαιον νὰ ἔλθουν μικροὶ

καὶ ἀσήμαντοι λευκοὶ πληθυσμοὶ καὶ νὰ λάβουν κατοχὴν τῶν ἀπεράντων καὶ θαυμαστῶν αὐτῶν μερῶν, χωρὶς νὰ ἔχουν ἀπόλυτον ἀνάγκην αὐτῶν; Ἡ διατύπωσις τῶν ἐρωτήσεων αὐτῶν εἶναι συγχρόνως καὶ ἀπάντησις εἰς αὐτάς. Δὲν εἶναι δυνατὸν μία δρὰξ πληθυσμοῦ νὰ διεκδικῇ ὑπὲρ ἑαυτῆς τὸ δικαίωμα τῆς μονοπωλήσεως ἐδαφῶν, τὰ ὁποῖα δὲν δύναται νὰ χρησιμοποιήσῃ. Ὑπάρχει μόνον μία μορφὴ κατοχῆς ἐδαφῶν, ἡ ὁποία δύναται νὰ παραμείνῃ ἔγκυρος καὶ σταθερά, καὶ ἡ μορφὴ αὕτη εἶναι ἡ κατοχὴ τῶν ἐδαφῶν αὐτῶν διὰ τοῦ ἐποικισμοῦ.

Αἱ σκέψεις αὗται εἶνε ἐξαιρετικῶς σοβαραί, καθίστανται δὲ ἔτι μᾶλλον σοβαρώτεραι ὅταν ἀναλογιζώμεθα ὅτι οἱ Εὐρωπαϊκοὶ λαοὶ δὲν ἔπαυσαν ἀκόμη νὰ ἐπαπειλῶνται ἀπὸ ἕνα νέον ἐμφύλιον σπαραγμόν. Ὁ μέγας πόλεμος τοῦ 1914—1918 κατέφερε τρομερὸν κτύπημα κατὰ τῆς Εὐρωπαϊκῆς οἰκονομίας καὶ τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ. Ἄλλη μία τοιαύτη σύρραξις θὰ κατέρριπτεν ἀνεπανορθώτως τὴν ἡγεμονίαν τῆς λευκῆς φυλῆς εἰς τὸν κόσμον, ἡ ὁποία σήμερον εἶναι σχεδὸν ἄτρωτος.

Leo Chiozza Money

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΑΙ ΔΑΠΑΝΑΙ

Καθ' ἣν στιγμὴν ἡ παγκόσμιος κοινὴ γνώμη διψᾷ εἰρήνην καὶ τὰ Χριστιανικὰ κράτη συζητοῦν τὸ ζήτημα τοῦ ἀφοπλισμοῦ, νομίζομεν ὅτι εἶναι ἐνδιαφέρον νὰ μάθωσιν οἱ ἀναγνῶσται ἡμῶν τί δαπανοῦν τὰ διάφορα Εὐρωπαϊκὰ κράτη διὰ στρατοὺς καὶ στόλους.

Λοιπόν, ἐκ μὲν τῶν Μεγάλων Δυνάμεων τῆς Εὐρώπης ἡ ἔχουσα τὰς μεγαλειτέρας στρατιωτικὰς δαπάνας εἶνε, κατὰ φυσικὸν λόγον, ἡ ἰμπεριαλίζουσα Ἰταλία. Ἐπὶ γενικοῦ προϋπολογισμοῦ δαπανῶν 17,216 ἑκατ. λιρετῶν, δαπανᾷ διὰ τὸν στρατὸν καὶ ναυτικόν της 3 107 ἑκατομμύρια, δηλ. τὰ 18.6 % ὅλων της τῶν ἐξόδων. Δευτέρα κατὰ σειρὰν ἔρχεται ἐπίσης ἡ ἰμπεριαλίζουσα Ρωσσία, τῆς ὁποίας ὁ προϋπολογισμὸς διὰ τὸ ἔτος 1925—6 σημειώνει γενικὰς δαπάνας 3,779 ἑκατ. νέων ρουβλίων, καὶ στρατιωτικὰς δαπάνας 625 ἑκατομμυρίων, δηλ. 16 %. Τρίτη καὶ μόνον τρίτη —παρὰ τὰ ὅσα γράφονται καὶ λέγονται περὶ τοῦ μιλιταρισμοῦ της—ἔρχεται ἡ Γαλλία, μὲ προϋπολογισμὸν σημειοῦντα γενικὰ ἔξοδα 36,039 ἑκατ. φράγκων καὶ ἐξ αὐτῶν 5,464 ἑκατομ. διὰ τὸν στρατὸν καὶ τὸ ναυτικόν της, δηλ. 15 % μόνον στρατιωτικῶν δαπανῶν. Περίπου τὰ αὐτά, κατ' ἀναλογίαν, δαπανᾷ καὶ ἡ Μεγάλη Βρεττανία, μὲ προϋπολογισμὸν 826 ἑκατομ. λιρῶν στερλινῶν, ἐξ ὧν 119 ἑκατομμύρια, ἤτοι 14 4 % δαπανῶνται εἰς τὰ στρατιωτικὰ ὑπουργεῖα. Πέμπτη δὲ καὶ τελευταία ἐκ τῶν Μεγάλων Δυνάμεων τῆς Εὐρώπης, ἐμφανίζεται ἡ Γερμανία, ἡ ὁποία, συνεπείᾳ τῆς Συνθήκης τῶν Βερσαλλιῶν, παρουσιάζει, τοὐλάχιστον φαινομενικῶς, εἰς τὸν προϋπολογισμόν της τοῦ 1926—7 γενικὰς μὲν δαπάνας 7,326 ἑκατ. χρυσῶν μάρκων, ἐξ ὧν μόλις τὰ 2. 9 % εἶνε ἔξοδα στρατιωτικά, ἀντιπροσωπεύοντα 201 ἑκατομμύρια.

Ἐὰν δὲ ρίψωμεν ἓν βλέμμα εἰς τὰ δευτερεύοντα Κράτη τῆς Δυτικῆς καὶ Βορείου Εὐρώπης, βλέπομεν ἐπὶ κεφαλῆς ἐρχομένην τὴν δικτατορουμένην Ἱσπανίαν, ἐν ᾗ, ἀνεξαρτήτως τῶν εἰδικῶν διὰ τὴν Μαροκινὴν ἐκστρατείαν δαπανῶν, ἐπὶ γενικοῦ προϋπολογισμοῦ δαπανῶν 3,093 ἑκατομ. πεσετῶν, αἱ στρατιωτικαὶ τοιαῦται ἀνέρχονται εἰς 622 ἑκατομμύρια, δηλ. 20. 1 %. Ἡ Σουηδία εἰς τὸν προϋπολογισμόν της τοῦ 1926—27 ἀναγράφει γενικὰ ἔξοδα 738 ἑκατομ. χρυσῶν κορωνῶν, ἐξ ὧν τὰ 110 ἑκατομ. διὰ στρατιωτικὰς δαπάνας, ἤτοι τὰ 19 %. Ἡ Ὁλλανδία ἔχει γενικὰς δαπάνας 644 ἑκατομ. φλορινίων, καὶ στρατιωτικὰ ἔξοδα 102 ἑκατ., ἤτοι 15 %. Ἡ Δανία, μὲ προϋπολογισμὸν ἐξόδων 455 ἑκατομ. κορωνῶν, δαπανᾷ διὰ στρατιωτικοὺς λόγους 64 ἑκατομ., ἤτοι τὰ 14 %· Καὶ τέλος ἡ Νορβηγία, εἰς τοῦ αὐτοῦ ἔτους τὸν προϋπολογισμόν της, παρουσιάζει 417 ἑκατομμύρια χαρτίνων κορωνῶν ὡς γενικὰ ἔξοδα, ἐξ ὧν τὰ 49 μόλις, δηλ. τὰ 11. 8 %, ἀφιεροῦνται εἰς τὴν ἐθνικήν της ἄμυναν.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰ Βαλκανικὰ κράτη καὶ τὰ κράτη τῆς Κεντρ. Εὐρώπης, εἰς οὐδεμίαν τῶν χωρῶν αὐτῶν αἱ στρατιωτικαὶ δαπάναι ὑπερβαίνουν τὸ 1/5 τῶν γενικῶν δαπανῶν. Οὕτως ὥστε κατὰ γενικὸν φαινόμενον ἐν τῇ Εὐρώπῃ ὁλοκλήρῳ τὰ στρατιωτικὰ ἔξοδα φαίνονται κυμαινόμενα μεταξὺ τοῦ 1/8 καὶ 1/5 τοῦ συνολικοῦ ἑκάστης χώρας προϋπολογισμοῦ δαπανῶν.

Εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν Ἀγγλίαν αἱ στρατιωτικαὶ δαπάναι περιωρίσθησαν σημαντικῶς μεταξὺ ἄλλων λόγων, καὶ διότι ἡ ἐτησία ὑπηρεσία τοῦ δημοσίου χρέους ἀντιπροσωπεύει ἐν μὲν τῇ Γαλλίᾳ τὰ 55 %, ἐν δὲ τῇ Ἀγγλίᾳ τὰ 48. 3 % τῶν ἐξόδων τοῦ προϋπολογισμοῦ.

Καὶ διὰ νὰ καταλήξωμεν μὲ τὴν Ἑλλάδα: Ἐπὶ προϋπολογισμοῦ 8.472 ἑκατομμυρίων δραχμῶν εἴχομεν τὸν π. Ἀπρίλιον προϋπολογίσει 3 περίπου δισεκατομμύρια διὰ τὴν ἐτησίαν ὑπηρεσίαν τοῦ δημοσίου χρέους, δηλ. ἄνω τῶν 35 % τῶν δαπανῶν. Σημειωτέον δ' ὅτι ὁ ὑπολογισμὸς οὗτος ἐγένετο καθ' ἣν στιγμὴν ἡ λίρα εἶχε τὰ 3/4 περίπου τῆς σημερινῆς της ἐν Ἑλλάδι ἀνταλλακτικῆς ἀξίας. Ὥστε σήμερον ἡ θέσις μας, ἀπὸ ἀπόψεως δημοσίου χρέους, δὲν ἀπέχει πολὺ τῆς θέσεως τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ἀγγλίας, καὶ τοῦτο, πρὶν ρυθμισθῇ κἂν ἀκόμη τὸ πρὸς τὴν Ἀγγλίαν καὶ Ἀμερικὴν διὰ τὰ πολεμικά μας χρέη ὀφειλόμενον πάγιον ποσὸν καὶ αἱ ἐτήσιαι δόσεις, κατὰ τὰς ὁποίας θὰ καταβάλλεται τοῦτο. Εἶναι τέλος πασίγνωστος ἡ ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη καὶ συμπληρωματικοῦ προσφυγικοῦ δανείου, ἴσως δὲ καὶ ἄλλου παραγωγικοῦ τοιούτου, τῶν ὁποίων ἡ ὑπηρεσία θὰ βαρύνῃ ἐπιπροσθέτως τὰς ἐτησίας δαπάνας τοῦ προϋπολογισμοῦ μας.

Εἰς τὸν κατ' Ἀπρίλιον καταρτισθέντα προϋπολογισμόν, ἐπὶ γενικῶν δαπανῶν 8,472 ἑκατομμυρίων, τὸ μὲν Ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν ἐμφανίζεται ὡς ἀπορροφῶν 2,272 ἑκατομμύρια, τὸ δὲ τῶν Ναυτικῶν 562 ἑκατομ., δηλ. 334.4% ἄνω τοῦ 1]3 τῶν συνολικῶν μας δαπανῶν.

Ἂν ἐξετάσωμεν τώρα τὸ ζήτημα ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς ἀναλογίας τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὸν πληθυσμὸν τῆς Γαλλίας, Ἀγγλίας καὶ Ἰταλίας καὶ τῶν στρατιωτικῶν δαπανῶν κατὰ κεφαλὴν πληθυσμοῦ, ἡ ἀναλογία εἶνε ἡ ἀκόλουθος:

Εἰς ἕκαστον ὑπήκοον τῆς Ἀγγλικῆς αὐτοκρατορίας ἀναλογεῖ 1)3 τῆς λίρας,

ὡς στρατιωτικὴ δαπάνη. Εἰς ἕκαστον ὑπήκοον τοῦ Γαλλικοῦ Κράτους 1 6 τῆς λίρας ὡς στρατιωτικὴ δαπάνη, εἰς ἕκαστον Ἰταλὸν ὑπήκοον 2)5 τῆς Ἀγγλικῆς λίρας, ἐνῷ εἰς κάθε Ἕλληνα ὑπήκοον ἀναλογεῖ δαπάνη ἀρκετὰ ὑπερ:έρα τῆς μιᾶς λίρας διὰ τὰς στρατιωτικάς μας ἀνάγκας.

Μόνον ἓν ἄλλο Κράτος, μὴ Εὐρωπαϊκὸν πλέον, γειτονικὸν ὅμως τῆς Ἑλλάδος, ἡ Τουρκία, δαπανᾷ διὰ τὴν ἐθνικήν της ἄμυναν 50 1/2 0/0 ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν δαπανῶν τοῦ προϋπολογισμοῦ της. Εἰς τὸν ἐφετεινόν της προϋπολογισμόν, ἐπὶ συνόλου δαπανῶν 189 ἑκατομμυρίων λιρῶν τουρκικῶν, ἀναγράφονται δαπάναι 90 1/2 ἑκατομμυρίων διὰ τὸν στρατόν, τὸ ναυτικὸν καὶ τὰς συναφεῖς ὑπηρεσίας, τὰ ὁποῖα ἀντιστοιχοῦν περίπου πρὸς 18 ἑκατομμύρια λιρῶν στερλινῶν.

Ο ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΣ ΩΣ ΠΟΛΙΤΗΣ

(Ρωμ. ιγ΄. 1—7)

Ἡ ἀνωτέρω περικοπή, εἶναι μία παραίνεσις τοῦ Ἀποστόλου Παύλου πρὸς τοὺς ἐν Ρώμῃ Χριστιανοὺς ὅπως ὑποτάσσωνται εἰς τὰς κοσμικὰς ἀρχὰς—τὴν κυβέρνησιν. Οἱ ἐν Ρώμῃ Χριστιανοὶ ἦσαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον Ἰουδαῖοι, ὡς βλέπομεν ἐκ τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων, οἱ δὲ Ἰουδαῖοι, ὡς γνωρίζομεν ἐκ τῆς ἱστορίας, εἶχον βαθεῖαν καὶ ἐρριζωμένην ἀντιπάθειαν κατὰ παντὸς ὅ,τι δὲν ἦτο Ἰουδαϊκόν. Ἰδίως ἀφ᾽ ὅτου ὑπεδουλώθησαν πολιτικῶς εἰς τοὺς Ρωμαίους, διεπνέοντο ἀπὸ βαθὺ μῖσος καὶ ἀποστροφὴν κατὰ τῆς κυριαρχίας ταύτης καὶ διαρκῶς ἐγόγγυζον καὶ ἀκόμη ἐπανεστάτουν ἐναντίον αὐτῆς, διότι ἐθεώρουν πᾶσαν ἐθνικὴν ἐξουσίαν ὡς βδέλυγμα καὶ ἔμενον προσκεκολλημένοι εἰς τὴν προσδοκίαν τῆς ἐλεύσεως τοῦ Μεσσίου, ὅπως ἱδρύσῃ βασιλείαν ἐπίγειον καὶ καταστήσῃ τοὺς Ἰουδαίους κυριάρχους ὅλων τῶν ἐθνῶν. Εἰς τοὺς ἐξ Ἰουδαίων λοιπὸν Χριστιανοὺς ἦτο πολὺ ἀναγκαία ἡ νουθεσία αὕτη τοῦ Ἀποστόλου. διότι δυστυχῶς ἐκ τῆς ἱστορίας τῆς πρώτης Χριστ. Ἐκκλησίας βλέπομεν ὅτι ἰουδαΐζοντες Χριστιανοὶ προσεπάθησαν νὰ εἰσαγάγουν εἰς τὸν Χριστιανισμὸν καὶ τὰς ἰδιαιτέρας των ἰουδαϊκὰς προλήψεις καὶ παραδόσεις. Ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ἐξ ἐθνῶν Χριστιανοὺς τῆς Ρώμης ἡ νουθεσία αὕτη τοῦ Παύλου ἦτο ἀναγκαία, διότι καὶ αὐτοί, ὡς νεοφώτιστοι Χριστιανοί, ἀποσπασθέντες πρὸ ὀλίγου ἀπὸ τὸν Ἐθνισμόν, δηλαδὴ ἀπὸ τὴν εἰδωλολατρείαν, ἦσαν φυσικῶς διατεθειμένοι νὰ ἀπορρίψουν, μὲ τὰ ἐθνικὰ εἴδωλα καὶ ὅλον τὸ οἰκοδόμημα τῆς ἐθνικῆς κοινωνίας καὶ πολιτείας, δηλ. νὰ ἀρνηθοῦν ὑπακοὴν εἰς ἀρχὰς καὶ ἐξουσίας καὶ νόμους ἐθνικούς.

Εἰς τὰς ἀρχὰς καὶ τοὺς νόμους ἐκείνους ἦσαν ὑποχρεωμένοι ἄλλως τε οἱ Χριστιανοὶ νὰ ἀρνηθοῦν ὑπακοήν, εἰς τὸ ζήτημα τῆς ***θρησκείας***—διότι οἱ Ἐθνικοὶ ἀπῄτουν ἀπὸ πάντας νὰ λατρεύουν τοὺς Ἐθνικοὺς θεοὺς καὶ νὰ προσφέρουν εἰς αὐτοὺς θυσίαν—***ἀκόμη καὶ πρὸς τοὺς αὐτοκράτορας*** οἵτινες ***ἐθεοποιοῦντο*** κατὰ κατὰ γενικὸν κανόνα. Ἦτο λοιπὸν φυσικὸν οἱ Χριστιανοὶ νὰ ἀποστρέφωνται τὴν

ἐθνικὴν ἐξουσίαν καὶ νὰ ἦναι διατεθειμένοι νὰ ἀρνηθοῦν οἱανδήποτε ὑπακοὴν εἰς αὐτήν.

Μ᾽ὅλα ταῦτα βλέπομεν ἐδῶ τὸν Παῦλον νὰ νουθετῇ τοὺς ἐν Ρώμῃ Χριστιανοὺς ρητῶς καὶ κατηγορηματικῶς, ὅπως ὑποτάσσωνται εἰς τὰς κοσμικὰς ἀρχάς, καὶ νὰ τοῖς λέγῃ ὅτι τοῦτο εἶναι ***καθῆκόν*** των, διότι πᾶσα ἐξουσία εἶναι ἐκ Θεοῦ καὶ ὁ ἐναντιούμενος εἰς τὴν ἐξουσίαν, ἐναντιοῦται εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ Θεοῦ. Τὰ αὐτὰ γράφει καὶ εἰς τὸν Τίτον (Τίτ. γ΄. 1—2). Τὰ αὐτὰ παραγγέλλει εἰς τοὺς ἁπανταχοῦ Χριστιανοὺς καὶ ὁ Ἀπόστολος Πέτρος (Α΄. Πέτρου β΄. 13 ἑπ.) Σημειώσατε δὲ ὅτι, ὅταν ἔγραφον ταῦτα οἱ Ἀπόστολοι, μονάρχης καὶ κυβερνήτης ἀπόλυτος τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους ἦτο ὁ Νέρων, εἷς ἀπὸ τοὺς πλέον αἱμοβόρους καὶ κακούργους τυράννους, τοὺς ὁποίους ἀναφέρει ἡ ἱστορία. Τοιοῦτοι λοιπὸν πονηροὶ καὶ ἀσεβεῖς καὶ κακοῦργοι ἄρχοντες δύνανται νὰ ἦναι «ἐκ Θεοῦ τεταγμένοι» καὶ εἰς αὐτοὺς ὀφείλομεν νὰ ὑποτασσώμεθα; Πῶς πρέπει νὰ ἐννοήσωμεν ταῦτα;

Διότι αἱ παραγγελίαι αὗται τοῦ Παύλου καὶ τοῦ Πέτρου, ὅπως καὶ πᾶσα διδασκαλία τῆς Γραφῆς, δὲν ἐγράφησαν μόνον διὰ τοὺς Χριστιανοὺς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἀλλ᾽ εἶναι ὑποχρεωτικαὶ διὰ τοὺς Χριστιανοὺς πάσης ἐποχῆς καὶ τῆς σήμερον ἀκόμη.

Βεβαίως οἱ Ἀπόστολοι δὲν ἠννόουν ὅτι οἱ Χριστιανοὶ ὤφειλον νὰ ὑποτάσσωνται εἰς τοὺς κοσμικοὺς ἄρχοντας εἰς τὰ ἀφορῶντα τὴν θρησκείαν, ὅταν αἱ διαταγαὶ τῶν ἀρχόντων ἀντεστρατεύοντο εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ Θεοῦ. Ὁ ἴδιος Πέτρος καὶ ὁ Ἰωάννης ἐνθυμεῖσθε ὅτι ἠρνήθησαν νὰ ὑπακούσουν εἰς τὴν ἐξουσίαν ὅταν αὕτη τοὺς διέταξε νὰ παύσουν τοῦ νὰ κηρύττουν τὸ Εὐαγγέλιον. «Πρέπει νὰ πειθαρχῶμεν εἰς τὸν Θεὸν μᾶλλον ἢ εἰς τοὺς ἀνθρώπους» (Πράξ. ε΄. 29). Καὶ ὁ Παῦλος καὶ ὁ Πέτρος καὶ οἱ λοιποὶ Ἀπόστολοι καὶ ὅλαι αἱ μυριάδες τῶν Χριστιανῶν, αἵτινες ὑπέστησαν μαρτυρικὸν θάνατον, ἔπραξαν τοῦτο διότι δὲν ἠδύναντο νὰ ὑπακούσουν εἰς τὴν ἐξουσίαν, ἥτις ἐζήτει ἀπ᾽ αὐτοὺς νὰ ἀπαρνηθοῦν τὸν Χριστὸν καὶ νὰ προσφέρουν προσκύνησιν καὶ θυσίαν εἰς τὰ εἴδωλα ἢ εἰς τοὺς θεοποιηθέντας Ρωμαίους αὐτοκράτορας. Καὶ αὐτὸς ὁ Χριστὸς ἐδίδαξε τοὺς ὀπαδούς Του νὰ μὴ φοβηθοῦν τοὺς ἀποκτείνοντας τὸ σῶμα — δηλαδή, τοὺς ἔχοντας τὴν ἐξουσίαν τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων. Καὶ εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν λέγει ὁ Χριστός: «Ἔσο πιστὸς ***μέχρι θανάτου.***»

Ἐξ ὅλων τούτων γίνεται φανερὸν ὅτι ὁ Χριστιανός, ὅταν ἡ κοσμικὴ ἐξουσία ζητῇ ἀπ᾽ αὐτοῦ νὰ παραβιάσῃ τὴν συνείδησίν του καὶ τὴν πρὸς τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ ὀφειλομένην ὑπακοήν, ἔχει ὄχι μόνον τὸ δικαίωμα, ἀλλὰ καὶ τὸ καθῆκον νὰ ἀρνηθῇ ὑπακοὴν καὶ ἂν ἀκόμη ἡ ἄρνησις αὕτη ἤθελε τῷ στοιχίσει τὴν ζωήν του.

Ὅταν ὁ Παῦλος καὶ ὁ Πέτρος νουθετοῦν τοὺς Χρισσιανοὺς νὰ ὑποτάσσωνται εἰς τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας τοῦ κόσμου, ἐννοοῦν προφανῶς ὑποταγὴν εἰς πᾶν ὅ,τι εἶναι τῆς ἁρμοδιότητος τῆς πολιτείας καὶ δὲν ἀντιβαίνει εἰς τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ. Τούτου τεθέντος, τὸ καθῆκον τῆς ὑποταγῆς εἰς τὴν κοσμικὴν ἐξουσίαν — εἰς τὴν κυβέρνησιν, εἰς τοὺς νόμους τοῦ κράτους — εἶναι ἀπόλυτον, Καὶ ὁ Παῦλος μὲ μεγάλην σαφήνειαν ἐκθέτει τοὺς λόγους διατὶ πρέπει οὕτω νὰ πειθαρχῶμεν.

Α' Διότι πᾶσα ἐξουσία εἶναι ἐκ Θεοῦ.

Τί σημαίνει τοῦτο; Ὅτι ὁ Θεὸς ὥρισεν ὅπως ἡ ἀνθρωπίνη φυλὴ κυβερνᾶται ὑπὸ νόμων καὶ θεσμῶν καὶ κυβερνήσεων. Ὅπως ἔπλασε τὸ μέγα καὶ ὡραῖον Σύμπαν καὶ ἔθεσε νόμους ἀναλλοιώτους οἱ ὁποῖοι κανονίζουν ἐν αὐτῷ πᾶσαν κίνησιν, ζωὴν καὶ αὔξησιν, τοιουτοτρόπως θέλει τὰ λογικὰ καὶ ἐλεύθερα πλάσματά Του νὰ ζοῦν ὑπὸ μίαν ἔννομον τάξιν, βασιζομένην ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης καὶ ἀποβλέπουσαν εἰς τὸ καλὸν ὅλων. **Τὴν ἀναρχίαν δὲν ἀγαπᾷ ὁ Θεός**, ὅστις ἐκανόνισε διὰ νόμων καὶ τὰς ἐλαχίστας κινήσεις τῶν οὐρανίων σωμάτων καὶ τὰς ἐλαχίστας λεπτομερείας τῆς ζωῆς καὶ ἀναπτύξεως τῶν ζωϊκῶν Του πλασμάτων. Διὰ τοῦτο, ἡ γενικὴ ἀρχή. ὅτι πρέπει οἱ ἄνθρωποι νὰ διοικῶνται ὑπὸ ἐξουσίας καὶ νόμων, εἶναι ἐκ Θεοῦ. Καὶ ἐκ τούτου ἀπορρέει ἡ ἄλλη ἀλήθεια, ὅτι **δὲν ὑπάρχει ἐξουσία εἰμὴ ἐκ Θεοῦ.**

Β'. Ὁ Παῦλος προσθέτει. «Αἱ οὖσαι ἐξουσίαι (δηλ. αἱ ὑπάρχουσαι ἐξουσίαι) **ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἶναι τεταγμέναι**». Καὶ παρακάτω: «Ὁ ἄρχων, **τοῦ Θεοῦ ὑπηρέτης εἶναι**». Πῶς; Ὁ Νέρων ἦτο ὑπηρέτης τοῦ Θεοῦ; Βεβαίως, ἐὰν πιστεύωμεν ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ὁ παντοδύναμος Κυβερνήτης τοῦ σύμπαντος, ὅτι τίποτε δὲν γίνεται εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ἄνευ τῆς θελήσεώς Του, ὅτι οὐδὲ στρουθίον πίπτει εἰς τὴν γῆν ἄνευ τῆς ἀδείας Του—πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι πᾶσα κυβέρνησις εἰς τὸν κόσμον, ὅσον κακὴ καὶ διεφθαρμένη καὶ ἄδικος καὶ ἂν ἦναι, ὑπάρχει καὶ ὑφίσταται, διότι τὸ ἐπιτρέπει ὁ Θεός. Διὰ ποῖον σκοπὸν τὸ ἐπιτρέπει, δὲν δυνάμεθα πολλάκις νὰ ἐννοήσωμεν. Διατί λ. χ. νὰ ἀνέχηται ὁ Θεὸς τυράννους καὶ κυβερνήσεις ἀδίκους καὶ καταστρεπτικάς; Δὲν γνωρίζομεν. Βεβαίως ἔχει τὸν σκοπόν Του καὶ ὁ σκοπὸς αὐτὸς εἶναι ἀγαθὸς καὶ φιλάνθρωπος. Ἐφ' ὅσον ὅμως ὑφίστανται αἱ τοιαῦται κυβερνήσεις, ὀφείλομεν νὰ ὑποτασσώμεθα εἰς αὐτάς. Τοῦτο δὲν μᾶς ἐμποδίζει τοῦ νὰ ζητήσωμεν διὰ παντὸς νομίμου μέσου νὰ διορθώσωμεν τοὺς ἀδίκους νόμους καὶ τὰ ἀσεβῆ καὶ φαῦλα πολιτεύματα. Ἐνόσῳ ὅμως ὑπάρχει πραγματική τις ἐξουσία, ὀφείλομεν νὰ ὑπακούωμεν εἰς αὐτὴν εἰς πᾶν ὅ,τι δὲν ἀντιβαίνει εἰς τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ.

Γ'. Ὁ Παῦλος διατυπώνει καὶ μίαν μεγάλην γενικὴν ἀρχήν, ἡ ὁποία ἐξηγεῖ διατί πρέπει νὰ ὑπακούωμεν εἰς τὰς ἀρχὰς καὶ τοὺς νόμους. «**Διότι οἱ νόμοι καὶ οἱ ἄρχοντες δὲν εἶναι τὸ φόβητρον τῶν ἀγαθῶν ἔργων ἀλλὰ τῶν πονηρῶν**». Οἱ νόμοι κατὰ γενικὴν καὶ θεμελιώδη ἀρχὴν ἐγένοντο ἐν τῷ συμφέροντι τῆς κοινωνίας, διὰ νὰ **περιορίζουν τοὺς κακοποιοὺς καὶ νὰ προστατεύουν τοὺς ἀγαθοὺς πολίτας**. Εἰς τὴν ἀγρίαν του κατάστασιν ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶχε νόμους ἢ κυβέρνησιν· ἦτο αὐτὸς νόμος εἰς ἑαυτὸν καὶ ἔζη καὶ ἔπραττεν ὅπως τοῦ ἐφαίνετο ἀρεστόν. Ἔτσι ζοῦν τὰ ζῷα χωρὶς νόμων καὶ χωρὶς ἀρχήν. Ἀλλ' ἡ μεγάλη πλειονότης τῆς ἀνθρωπίνης φυλῆς ἀπὸ πολὺ ἐνωρὶς ἀφῆκε τὴν ἀγρίαν ταύτην κατάστασιν καὶ συνέπηξεν οἰκογενείας, κοινωνίας καὶ ἔθνη· καὶ τὸ πνεῦμα, τὸ ὁποῖον ἐχάρισεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν ἄνθρωπον, τὸν ἐφώτισεν ἀμέσως νὰ κάμῃ νόμους καὶ νὰ ἐκλέξῃ ἄρχοντας, διὰ νὰ δύναται νὰ ζήσῃ ἥσυχος καὶ ἀσφαλὴς καὶ εὐτυχής. Πᾶς λοιπὸν νόμος ἀποβλέπει εἰς τὸ καλὸν τῆς κοινωνίας. Καὶ ἐὰν νόμος τις εὑρεθῇ ὅτι ἀντιβαίνει εἰς τὸ καλὸν τοῦτο καὶ παραβλάπτῃ τὰ δικαιώματα καὶ τὰ συμφέροντα τῆς κοινωνίας, ταχέως καταργεῖται. Ἀκόμη καὶ εἰς ἐκεῖνα τὰ πολιτεύματα, ὅπου κυρι-

αρχεῖ ἡ θέλησις ἑνὸς ἀπολύτου μονάρχου, δὲν δύναται ὁ μονάρχης νὰ παραβλέψῃ ἐντελῶς τὰ συμφέροντα καὶ τὰ δικαιώματα τῶν ὑπηκόων του, διότι γνωρίζει ὅτι ἐὰν καταστραφῇ ὁ λαός του, καταστρέφεται καὶ αὐτός· ἡ ἐξουσία του, ὁσονδήποτε ἀπολυταρχικὴ καὶ ἂν ἦναι, κατὰ βάθος στηρίζεται εἰς τὴν ἀνοχὴν τοῦ λαοῦ του, καὶ ἐὰν παραγνωρίσῃ τοῦτο, γρήγορα ἢ ἀργὰ θὰ ἔλθῃ ἡ ὥρα, καθ' ἣν θὰ καταπέσῃ ἡ ἐξουσία του.

Δ'. Ἀφοῦ λοιπὸν οἱ νόμοι γενικῶς καὶ αἱ ἐξουσίαι ἀποβλέπουσιν εἰς τὴν προστασίαν τῶν ἀγαθῶν πολιτῶν καὶ τὴν τιμωρίαν τῶν κακοποιῶν, ***πρέπει ὁ Χριστιανὸς νὰ ὑπακούῃ εἰς τοὺς νόμους καὶ νὰ σέβηται τὴν ἐξουσίαν.*** Καὶ ὁ Παῦλος προσθέτει: «Οὐχὶ μόνον διὰ τὴν ***ὀργήν,*** ἀλλὰ καὶ ***διὰ τὴν συνείδησιν».*** Δηλ. ὄχι μόνον ἐκ φόβου τῆς τιμωρίας, ἀλλὰ καὶ διότι ἡ ὑπακοὴ πρὸς τοὺς νόμους εἶναι καθῆκον πρὸς τὸν Θεὸν καὶ εἶναι πρᾶγμα δίκαιον καὶ λογικόν. Βεβαίως ἐδῶ δὲν ἐννοεῖ ὁ Παῦλος ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς πρέπει νὰ ἀποφεύγῃ τὴν παράβασιν τῶν νόμων—δηλ. τὰς παρανομίας—ἐκ φόβου τῶν συνεπειῶν, τῆς τιμωρίας. Ὁ φόβος τῆς τιμωρίας εἶναι ἓν ἐλατήριον ἀνάξιον τοῦ Χριστιανικοῦ χαρακτῆρος. Ἐδῶ ἐννοεῖ ὅτι ἡ ὑποταγή μας ἐν γένει εἰς τὴν κοσμικὴν ἐξουσίαν δὲν πρέπει νὰ ἀπορρέῃ ἁπλῶς ἐκ τοῦ φόβου τῆς τιμωρίας, ἂν αἴφνης (ὡς βεβαίως θὰ ἔπραξαν διάφοροι ἐκ τῶν τότε Χριστιανῶν) ἀρνηθῶμεν νὰ ἀναγνωρίσωμεν τὴν ἐξουσίαν, διότι δῆθεν οἱ διαχειριζόμενοι τὴν ἐξουσίαν εἶναι ἄνθρωποι ἀσεβεῖς ἢ κοσμικοὶ ἢ διεφθαρμένοι. Ἡ ὑποταγή μας πρέπει νὰ ἀπορρέῃ ἐξ ὑψηλοτέρου λόγου—ἐκ τῆς σκέψεως, ὅτι ἡ ἐξουσία καὶ ὁ νόμος εἶναι πράγματα ὡρισμένα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀποβλέπουν γενικῶς εἰς τὴν τήρησιν τῆς τάξεως, τὴν προστασίαν τῶν φιλησύχων καὶ ἀγαθῶν ἀνθρώπων, τὴν ἀπονομὴν τῆς δικαιοσύνης καὶ τὴν προαγωγὴν τῆς εὐημερίας τῆς κοινωνίας.

Ε' «Ἀπόδοτε λοιπὸν εἰς πάντας τὰ ὀφειλόμενα». Εἰς τὴν κυβέρνησιν ὀφείλομεν ὑπακοὴν εἰς πᾶν ὅ,τι δὲν ἀντιβαίνει εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ Θεοῦ. Χρεωστοῦμεν νὰ πληρώνωμεν φόρους, ὀφείλομεν σεβασμὸν καὶ ὑπακοὴν πρὸς τὰς ἀρχάς, πειθαρχίαν πρὸς τοὺς νόμους.

*
* *

Πιθανὸν νὰ μοὶ εἴπῃ τις ὅτι ὅλα αὐτὰ εἶναι πασίγνωστα καὶ εἶναι περιττὸν νὰ συζητῶνται, ἀφοῦ μόνον οἱ Ἀναρχικοὶ καὶ οἱ Κομμουνισταὶ ἀποκρούουν τὴν ὑπακοὴν εἰς τὴν ἐξουσίαν, εἰς τοὺς νόμους. Ἀλλ' ἆρά γε δὲν χρειάζεται νὰ ἐμβαθύνωμεν καὶ ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ τοῦ Εὐαγγελίου εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο; Ἡμεῖς οἱ ὁποῖοι ἐν μέσῳ τοῦ ἔθνους μας κηρύττομεν Χριστιανισμὸν ζωντανὸν καὶ ἀμιγῆ ἀπὸ ἀνθρωπίνους παραδόσεις καὶ πλάνας, ἆρά γε δίδομεν εἰς τοὺς συμπολίτας μας τὸ πρέπον παράδειγμα τῶν πρακτικῶν ἀρετῶν τοῦ Χριστιανοῦ πολίτου; Διότι τὸ τοιοῦτον παράδειγμα εἶναι τὸ κύριον γνώρισμα τοῦ ἀληθοῦς Χριστιανοῦ καὶ κάμνει πολὺ βαρυτέραν ἐντύπωσιν εἰς τὸν πλησίον μας ἀπὸ τὴν ἀρίστην καὶ ὀρθοτάτην θεολογικὴν διδασκαλίαν. Δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν καὶ νὰ κηρύττωμεν ὀρθοτάτας ἀντιλήψεις περὶ Θεοῦ, περὶ ἁμαρτίας, περὶ σχεδίου τῆς σωτηρίας, περὶ ἀναγεννήσεως, περὶ ἁγιασμοῦ, περὶ τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ δογματικοῦ ζητήματος. Ὅλα αὐτὰ εἶναι καλὰ

καὶ ἅγια. ***Ἀλλ' εἴμεθα καὶ παράδειγμα τῶν Χριστιανικῶν ἀρετῶν εἰς τὸν καθημερινόν μας βίον;*** Καὶ μεταξὺ τῶν ἀρετῶν αὐτῶν, ἔχομεν καὶ τὴν ἀρετὴν τὴν ὁποίαν ὁ Παῦλος μᾶς διδάσκει εἰς τὴν ὡς ἄνω περικοπὴν — τὴν ἀρετὴν τῆς ***πιστῆς καὶ εὐσυνειδήτου ἐκπληρώσεως τῶν καθηκόντων μας πρὸς τὴν Πολιτείαν;*** Πιθανὸν νὰ ἤμεθα οἱ πρῶτοι εἰς τὸ νὰ ψέγωμεν καὶ νὰ καταδικάζωμεν τὰ κακῶς κείμενα παρ' ἡμῖν — δηλ. τοὺς νόμους ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι, δὲν φέρουν τὸ ἀποτέλεσμα. τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ φέρῃ πᾶς νόμος, ἤτοι ***τὸ καλὸν τῆς κοινωνίας*** — τὰς παρεκτροπάς, τὰς ὑπερβασίας, τὰς παρανομίας τῶν ὀργάνων τῆς ἐξουσίας — τὰς ἀνισότητας καὶ τὰς ἀδικίας, αἱ ὁποῖαι διαπράττονται καὶ ὑπὸ ἰδιωτῶν καὶ ὑπὸ τῆς ἐξουσίας. Ὅλα αὐτὰ ὀρθῶς τὰ καταδικάζομεν — εἶναι καὶ τοῦτο καθῆκόν μας ἀνθρώπινον καὶ Χριστιανικόν. Ἀλλὰ κάμνομεν καὶ ἡμεῖς τὸ μέρος μας ἐμπράκτως; Ἐκελοῦμεν ἡμεῖς εὐσυνειδήτως τὰς ὑποχρεώσεις μας πρὸς τὴν πολιτείαν καὶ τὴν κοινωνίαν; Πλωρώνομεν εὐσυνειδήτως τοὺς φόρους μας; Ἐκτελοῦμεν τὸ στρατιωτικόν μας καθῆκον; Προστατεύομεν τὰ συμφέροντα τοῦ κράτους καὶ σεβόμεθα τὰ δικαιώματα αὐτοῦ; Πειθαρχοῦμεν ἀπολύτως εἰς τοὺς νόμους; Ἀποβλέπομεν εἰς τὸ γενικὸν καλόν, ἢ μήπως ἐπιδιώκομεν τὸ ἴδιόν μας ἀτομικὸν ἢ οἰκογενειακὸν συμφέρον, εἰς βάρος τοῦ γενικοῦ συμφέροντος;

Αὐτὰ εἶναι σοβαρὰ ἐρωτήματα καὶ πρέπει ἕκαστος Εὐαγγελικὸς Χριστιανὸς νὰ τὰ θέσῃ εἰς τὸν ἑαυτόν του. Διότι αὐτὰ εἶναι πράγματα, τὰ ὁποῖα ἀποδεικνύουν τὴν γνησιότητα τοῦ Χριστιανισμοῦ μας, καὶ τὴν ὑπεροχὴν τῆς θρησκευτικῆς μας ζωῆς. Καὶ φοβοῦμαι ὅτι ὑπάρχουν Εὐαγγελικοί τινες Ἕλληνες οἱ ὁποῖοι ὄχι μόνον παραμελοῦν τὰ καθήκοντα αὐτά, ἀλλὰ καὶ γίνονται πρόξενοι κακοῦ πνευματικοῦ καὶ ἠθικοῦ εἰς τοὺς ἄλλους, περιφρονοῦντες τὰ τοιαῦτα πρακτικὰ ζητήματα. Ἐν τούτοις, ἀπὸ τὰ τοιαῦτα μᾶς κρίνει ἡ κοινωνία καὶ διὰ τῶν τοιούτων θὰ ἠδυνάμεθα νὰ ἐργασθῶμεν πολὺ ἀποτελεσματικώτερον διὰ τὴν ἠθικὴν καὶ θρησκευτικὴν ἀνόρθωσιν τοῦ ἔθνους μας ἢ διὰ τῶν μακρῶν προσευχῶν καὶ τῶν εὐσεβῶν λόγων καὶ διδασκαλιῶν.

Ἐγνώρισα δυστυχῶς παραδείγματα Ἑλλήνων Εὐαγγελικῶν, οἱ ὁποῖοι δὲν διστάζουν νὰ ἀκολουθοῦν τὸ γενικὸν ρεῦμα ἐκείνων, οἵτινες θεωροῦν καλὸν τὸ νὰ ὑπεκφεύγουν τὰς πρὸς τὴν πολιτείαν ὑποχρεώσεις των — νὰ δηλώνουν τοὺς φόρους των κάτω τοῦ ἀληθοῦς ποσοῦ, νὰ ἀποφεύγουν διὰ παντὸς τρόπου (ἀκόμη καὶ διὰ τοῦ ψεύδους) τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν, νὰ ὑφαρπάζουν ἄδικα ὠφελήματα ἀπὸ τὸ Δημόσιον Ταμεῖον, νὰ παραβαίνουν τὰς διατάξεις περὶ δημοσίας ὑγιείας, νὰ ζητοῦν εὐκολίας καὶ προνόμια, τὰ ὁποῖα γνωρίζουν ὅτι εἶναι παράνομα — καὶ ὅλα αὐτὰ τὰ δικαιολογοῦν λέγοντες ὅτι ***«ἔτσι κάμνει ὅλος ὁ κόσμος»***. Ἀδελφοί μου, ὅταν ὁ Χριστιανισμός μας δὲν ἦναι ἱκανὸς νὰ γεννήσῃ εἰς τὴν ψυχήν μας ἰδέας καὶ ἀρχὰς καλλιτέρας ἐκείνων, τὰς ὁποίας πρεσβεύει καὶ ἀκολουθεῖ «ὅλος ὁ κόσμος» τριγύρω μας, τί τὸν θέλομεν τέτοιον Χριστιανισμόν;

Δὲν ἠξεύρω ἂν ἠκούσατέ ποτε περὶ τοῦ ***φόρου τῆς συνειδήσεως*** ἐν Ἀγγλίᾳ. Εἰς τὰς Ἀγγλικὰς ἐφημερίδας συχνὰ βλέπει κανεὶς δηλώσεις κατὰ τὸν ἑξῆς τρόπον: «***Φόρος συνειδήσεως.*** Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν δηλοῖ ὅτι ἔλαβε παρὰ τοῦ Α. Β. Γ. λίρας (τόσας), ὡς φόρον συνειδήσεως». Καὶ τί εἶναι αὐτὸς ὁ φόρος;

Πολλάκις συμβαίνει εἰς τὴν ἐτησίαν δήλωσιν, τὴν ὁποίαν κάμνει ὁ ἄγγλος πολίτης περὶ τοῦ εἰσοδήματός του διὰ τὸ λῆξαν ἔτος, νὰ λησμονήσῃ ἓν κέρδος ἢ μίαν ἀπολαυὴν, τὴν ὁποίαν ἐπραγματοποίησε. Τὴν ἐνθυμεῖται βραδύτερον, καὶ ἡ συνείδησίς του τοῦ πρὸς τὴν Πολιτείαν καθήκοντος τὸν ἀναγκάζει νὰ δηλώσῃ καὶ τὸ εἰσόδημα τοῦτο. Ἐὰν ὅμως τὸ δηλώσῃ ἐνυπογράφως, ἐκτίθεται εἰς τὸν κίνδυνον νὰ καταδιωχθῇ ἐπὶ ψευδεῖ δηλώσει κατὰ τὴν πρώτην του δήλωσιν. Διὰ τοῦτο ἐφευρέθη ὁ τρόπος τοῦ νὰ ἀποστέλλῃ τὸν ἐπὶ τοῦ λησμονηθέντος εἰσοδήματος φόρον του ἀπ εὐθείας πρὸς τὸν Ὑπουργὸν τὸν Οἰκονομικῶν δι' ἀνωνύμου ἐπιστολῆς, εἰς ἣν ὑπογράφεται διὰ ψηφίων τοῦ ἀλφαβήτου ἢ διὰ ψευδωνύμου, ὁ δὲ Ὑπουργὸς διὰ δηλώσεώς του εἰς τὰς ἐφημερίδας ἀναγνωρίζει τὴν λῆψιν τοῦ ἀποσταλέντος φόρου. Πόσον ὑπέροχον τὸ Ἀγγλικὸν τοῦτο ἔθιμον! Καὶ πῶς δύναταί τις νὰ ἀπορῇ διὰ τὸ μεγαλεῖον τῆς Ἀγγλίας, ὅταν οἱ συμπολῖταί της διαπνέονται ὑπὸ τοιαύτης μεγαλειώδους ἀντιλήψεως τοῦ καθήκοντος; Αὐτὴ εἶναι ζωντανὴ Χριστιανικὴ συνείδησις, ἥτις ἐννοεῖ νὰ ἀποδώσῃ εἰς τὴν πολιτείαν ***ὁλόκληρον τὴν ὑποχρέωσιν***, ἣν ὀφείλει, καὶ ἂν ἀκόμη τὴν ὑποχρέωσιν αὐτὴν τὴν γνωρίζει μόνον ἐκεῖνος ὅστις τὴν ὑπέχει! Ἐὰν ἡμεῖς οἱ Εὐαγγελικοὶ τοιουτοτρόπως πολιτευώμεθα ἀπέναντι τῆς κοινωνίας, θὰ ἴδωμεν πόσον γρήγορα θὰ δακτυλοδεικτώμεθα ὡς πρότυπα καὶ παραδείγματα πρὸς μίμησιν, καὶ τότε καὶ τὸ κήρυγμα ἡμῶν θὰ ἀκούουν οἱ ἄνθρωποι μὲ προσοχὴν καὶ σεβασμόν, διότι θὰ λέγουν. «Ἰδού! οἱ ἄνθρωποι, αὐτοὶ πράτουν ὅ,τι κυρύττουν. Καὶ τὸ κήρυγμά των πρέπει νὰ ἦναι καλόν, διότι παράγει τοιούτους χαρακτῆρας.»

Σ.

Ο ΥΙΟΣ ΤΟΥ ΟΠΛΟΠΟΙΟΥ

Ὑπὸ WILLIAM O. STODDARD

Διήγημα τοῦ ἔτους 30 μ. Χρ.

(Ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ)

(συνέχεια)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 19ον

Ἡ κατάρα τοῦ Ραββίνου.

Παρῆλθε τὸ θέρος καὶ ἰδού, τὸ φθινόπωρον. Ἡ συγκομιδὴ ἦτο πλουσία, ἀλλ' οἱ γαιοκτήμονες ἐλάχιστα ὠφελήθησαν, ὡς ἐκ τῶν βαρέων φόρων τῶν κυριάρχων των.

Ὅσον ἀφεώρα τὸν Ναζωραῖον Διδάσκαλον, οἱ Ρωμαῖοι ὑπάλληλοι καὶ οἱ ἄνθρωποι τοῦ Ἡρώδου δὲν ἐνδιεφέροντο, διότι τὸν ἔβλεπον νὰ ἐξακολουθῇ νὰ καταγίνηται εἰς τὴν ἠθικὴν διδασκαλίαν καὶ τὴν θεραπείαν τῶν ἀρρώστων, οὐδόλως ἀναμιγνυόμενος εἰς τὴν πολιτικήν.

Ἀλλ' οἱ Ἰουδαῖοι ἄρχοντες, ἱερεῖς καὶ Γραμματεῖς ἐσκέπτοντο ἄλλως περὶ

αὐτοῦ, διότι καὶ οἱ σοφώτατοι ραββῖνοι ᾐσθάνοντο ὅτι ἡ ἐπιρροὴ καὶ τὸ γόητρόν των παρὰ τῷ λαῷ ἤρχισε νὰ ἐλαττώνηται. Αὐτὸς ὁ Ναζωραῖος εἰς τὰς διδασκαλίας του ποτὲ δὲν ἐπεκαλεῖτο τὴν σοφίαν τῶν ραββίνων, ἀλλ' ὡμίλει ὡς ἔχων αὐτὸς ὅλην τὴν ἐξουσίαν, καὶ ἐπεκαλεῖτο μόνον τὰς ἱερὰς Γραφάς. Ὁ Βαπτιστὴς Ἰωάννης εἶχεν ἀκολουθήσει τὴν ἰδίαν ὁδόν, διότι εἶχε κατηγορήσει καὶ τοὺς ἀνωτάτους Φαρισαίους. Καὶ ὁ μὲν Ἰωάννης εὑρίσκετο τώρα φυλακισμένος εἰς τὸ Μαῦρον Φρούριον τοῦ Ἡρώδου. Ἀλλ' αὐτὸς ὁ Ναζωραῖος, ὁ ὁποῖος δὲν ἐδίσταζε νὰ ἀποκαλῇ τοὺς Φαρισαίους «ὄφεις», «γεννήματα ἐχιδνῶν», «ὑποκριτάς», «τάφους ἀσβεστωμένους», ἦτο ἐλεύθερος καὶ ἀνενόχλητος εἰς τὸ «ἀντιπατριωτικόν» του στάδιον.

Διὰ τοῦτο ἡ πικρία καὶ ἡ ὀργὴ τῶν ἀρχόντων καὶ σοφῶν τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ κατὰ τοῦ Ἰησοῦ ηὔξανε καθ' ἡμέραν· καὶ ἕκαστον νέον θαῦμα τοῦ Ναζωραίου, ἑκάστη νέα ἐκδήλωσις τῆς θαυμαστῆς του δυνάμεως, ἐσκλήρυνε περισσότερον τὰς καρδίας των, διότι συγχρόνως ηὔξανε τὴν ἐπὶ τοῦ λαοῦ ἐπιβολὴν Αὐτοῦ.

Ὁ Κύριλλος ἐν τῷ μεταξὺ ἤρχισε νὰ ἀνυπομονῇ διὰ τὴν ἀνακήρυξιν τῆς βασιλείας τοῦ Μεσσίου, καὶ ἡ βραδύτης τοῦ Ἰησοῦ τὸν ἔκαμνε νὰ δυσφορῇ. Ἐπὶ τέλους, μίαν ἑσπέραν μετέβη πρὸς συνάντησιν τῆς ἀδελφῆς του καὶ εἶπεν.

—«Ἀπεφάσισα νὰ πάω στὴν Ἱερουσαλὴμ διὰ τὴν Ἑορτὴν τῆς Σκηνοπηγίας.»

—«Καλὰ θὰ κάμῃς», ἀπήντησεν ἡ Εὐνίκη, «διότι ἐκεῖ θὰ συναντήσῃς καὶ τὸν πατέρας μας. Καὶ νά, σοῦ ἔρραψα ἕνα καινούργιον χιτῶνα, ὥστε νὰ πᾷς ἀξιοπρεπῶς.»

—«Σὲ εὐχαριστῶ», εἶπεν ὁ Κύριλλος, «θὰ ἤθελα ὅμως νὰ ἠμποροῦσα νὰ φορέσω πανοπλίαν, τὴν πανοπλίαν τοῦ Βασιλέως.»

—«Ἆ, θὰ σοῦ ἐπήγαινεν ὡραῖα ἡ πανοπλία καὶ ἡ περικεφαλαία! Ποῖος ἠξεύρει; Ἴσως γρήγορα θὰ τὴν φορέσῃς! Ἀλλὰ νὰ ἦσαι φρόνιμος, Κύριλλέ μου, ἕως σοῦ ἔλθῃ ἡ ὥρα. Κύτταξε νὰ γυρίσῃς ἀσφαλῶς ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα!»

—«Μὴ ἀμφιβάλλῃς,» ἀπήντησεν ὁ Κύριλλος, «ἐγὼ θὰ κάμω ὅ,τι μοῦ 'πῇ ὁ πατέρας μας.»

Ἡ Ἑορτὴ τῆς Σκηνοπηγίας ἦτο περίπου μία ἑορτὴ εὐχαριστήριος διὰ τὴν συγκομιδὴν τοῦ ἔτους, καὶ ἑωρτάζετο κατὰ μῆνα Ὀκτώβριον, ἀφοῦ ἐτελείωνεν ὅλη ἡ συγκομιδή. Καὶ πλῆθος προσκυνητῶν ἡτοιμάζετο νὰ ἀνέλθῃ ἐκ τῆς Γαλιλαίας πρὸς τὴν Ἱερουσαλήμ. Ὁ Κύριλλος ἡτοιμάσθη καὶ αὐτός· ἐμάζευσε ὅ,τι χρήματα εἶχε κερδήσει διὰ τῆς ἐργασίας του ἐν Καπερναούμ, καὶ τὴν ἡμέραν τῆς ἀναχωρήσεως ἦτο ἕτοιμος, μὲ καινούργια σανδάλια, χιτῶνα καὶ μανδύαν, νὰ ἐκκινήσῃ.

Κατὰ συμβουλὴν τῆς Εὐνίκης, ἀπεφάσισε νὰ διέλθῃ πρῶτον ἐκ Κανᾶ καὶ νὰ ταξειδεύσῃ μαζὺ μὲ τὴν συνοδείαν τοῦ ραββίνου Ἰσαάκ, ἥτις θὰ ἀπετελεῖτο ἀπὸ γνωστούς, φίλους καὶ συγγενεῖς. Διὰ τοῦτο ἐγερθεὶς πρὸ τῆς αὐγῆς, ὡδοιπόρησεν ὅλην τὴν ἡμέραν, καὶ τὸ ἑσπέρας ὀλίγον πρὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου, ἔφθασεν εἰς Κανᾶ καὶ διηυθύνθη πρὸς τὴν οἰκίαν τοῦ ραββίνου. Πρὶν ἢ ὅμως εἰσέλθῃ, ἐστάθη εἰς τὸ φρέαρ ἀπέναντι τῆς οἰκίας, καὶ ἤντλησεν ὕδωρ διὰ νὰ νιφθῇ, κατὰ τὸ Ἰουδαϊκὸν ἔθιμον. Ἐνῷ ἐνίπτετο ἐξῆλθεν ἡ Ἄννα, σύζυγος τοῦ ραββίνου ἥτις μόλις τὸν εἶδε, τὸν ἐπλησίασε καὶ τῷ εἶπε χαμηλοφώνως.

—«Κύριλλε, παιδί μου, μὴ ἐμβῇς εἰς τὸ σπίτι μας, διότι ὁ Ἰσαὰκ θὰ σὲ κατα-

ρασθῇ! Δὲν δέχεται κανένα ποῦ ἀκολουθεῖ τὸν Ναζωραῖον Ἰησοῦν. Ἕνας τοιοῦτος ἐπέρασεν ἀπ' ἐδῶ χθές·»

— «Καὶ τὸν κατηράσθη;» ἀνεφώνησεν ὁ Κύριλλος. «ποῖος ἦτο;»

—«Δὲν τὸν γνωρίζω», ἀπεκρίθη ἡ Ἄννα, «ἀλλ' ὅταν ἐμβῆκεν εἰς τὸ σπίτι, εἶπεν, Εἰρήνη εἰς τὸν οἶκον τοῦτον, ἐν ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ. Καὶ ὁ Ἰσαὰκ ἔγεινεν ἔξω φρενῶν· κατηράσθη καὶ ὕβρισε καὶ αὐτὸν τὸν ξένον καὶ τὸν Ἰησοῦν. Ὁ ξένος ὅμως δὲν ἀνταπέδωκε τὰς ὕβρεις. Ὠπισθοχώρησε πρὸς τὴν ἐξώθυραν καὶ ἐκεῖ ἀπετίναξεν εἰς τὸ κατώφλιον τὴν σκόνην τῶν σανδαλίων του, ἔπειτα ἐξῆλθε καὶ ὑπῆγεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ναθαναήλ. Ἐκεῖ νὰ πᾷς καὶ σύ».

Ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐφάνη εἰς τὴν ἐξώθυραν τῆς οἰκίας ἡ ρωμαλέα μορφὴ τοῦ ραββίνου Ἰσαάκ, ὅστις μόλις εἶδε τὸν Κύριλλον ἤρχισε νὰ φωνάζῃ·

—«Φύγε ἀπ' ἐδῶ, κατηραμένε!»

Ἡ δυστυχὴς Ἄννα, ἡ ὁποία ἠγάπα τὸν Κύριλλον, προσεπάθησε νὰ καταπραΰνῃ τὸν σύζυγόν της, φανερώνουσα εἰς αὐτὸν ὅτι ὁ Κύριλλος πηγαίνει τώρα εἰς τὴν Ἑορτὴν εἰς Ἱεροσόλυμα, συμφώνως πρὸς τὸν Νόμον. Ὁ Ἰσαὰκ ἐξηκολούθει νὰ φωνάζῃ καὶ νὰ καταρᾶται.

—Ὁ Ναζωραῖος περιφρονεῖ τὸν Νόμον! Ὑβρίζει τοὺς ἱερεῖς καὶ διδασκάλους τοῦ ἔθνους! Πήγαινε ἀπ' ἐδῶ! Δὲν εἶσαι πλέον συγγενής μου! Δὲν σὲ γνωρίζω πλέον οὔτε ὡς γνώριμον! Εἶσαι δι' ἐμὲ ὡς ὁ ἐθνικὸς καὶ ὁ τελώνης!»

Ὁ Κύριλλος ἔμεινε δι' ὀλίγας στιγμὰς ἄναυδος ἐνώπιον τῆς ἐκρήξεως αὐτῆς τὴν ὁποίαν δὲν ἠδύνατο νὰ προμαντεύσῃ. Ἔτρεφεν ἀπεριόριστον σεβασμὸν πρὸς ὅλους τοὺς διδασκάλους τοῦ ἔθνους του καὶ ἰδίως πρὸς τὸν ραββῖνον Ἰσαάκ, τὸν ὁποῖον ἐθεώρει ὡς σοφώτατον καὶ ἐντριβέστατον εἰς τὰ τοῦ ἱεροῦ Νόμου, καὶ ἐφοβεῖτο τὴν κατάραν ἑνὸς τόσον ἁγίου ἀνθρώπου. Ἀλλ' ἔξαιφνα ἐνθυμήθη κάτι, τὸ ὁποῖον τοῦ ἔδωκε θάρρος, καὶ τότε ἀντικρύσας τὸν Ἰσαὰκ κατὰ πρόσωπον, τῷ λέγει, μὲ φωνὴν σταθεράν:

— «Ραββῖνε Ἰσαάκ, ἄκουσε! Πηγαίνω εἰς τὸν Ναὸν διὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Σκηνοπηγίας. Βλέπεις αὐτὰς τὰς ὑδρίας ἐδῶ εἰς τὸ πηγάδι; Αὗται σοῦ καταμαρτυροῦν, διότι εἶδες τὸ θαῦμα, ποῦ ἔκαμεν ὁ Ἰησοῦς μὲ αὐτάς! Ἐπίσης σοῦ καταμαρτυρεῖ καὶ ἡ χεὶρ τοῦ πατρός μου Ἔσδρα, ἡ ὁποία ἦτο ξηρὰ καὶ ἔγεινεν ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη! Σὺ γνωρίζεις ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἶναι υἱὸς τοῦ Δαβίδ. Ἐγὼ εἶμαι μαθητής του καὶ ὁ πατήρ μου ἐπίσης. Ἀφοῦ μᾶς ἀποκηρύττεις καὶ ἡμεῖς δεχόμεθα τὴν ἀποκήρυξίν σου!»

Καὶ στραφεὶς ὁ Κύριλλος, ἀπεμακρύνθη, ἐνῷ ἡ Ἄννα κλαίουσα ἀπεσύρθη ἐντὸς τῆς οἰκίας της. Ὁ Κύριλλος δὲν ἐστάθη ἕωσοῦ ἐξῆλθε τῆς κωμοπόλεως καὶ εὑρέθη εἰς ἀρκετὴν ἀπόστασιν αὐτῆς. Τότε ἔρριψε βλέμμα ἐπὶ τὴν Κανᾶ, ὡσεὶ ἀποχαιρετῶν αὐτὴν καὶ εἶπε:

—Θὰ πάω 'στὴν Ἱερουσαλὴμ μόνος μου. Τί τοὺς θέλω τοὺς συντρόφους; Ἀλλὰ στὸν δρόμον δὲν θὰ εἰσέλθω εἰς οἰκίαν οὔτε θὰ κοιμηθῶ ὑπὸ στέγην, μήπως πάθω τίποτε ἀπὸ τὴν κατάραν τοῦ Ἰσαάκ. Ἀφοῦ προσφέρω τὴν θυσίαν μου εἰς τὸν Ναόν, δὲν φοβοῦμαι πλέον.

(Ἀκολουθεῖ)

ΠΟΙΚΙΛΑ

— *Αἱ πρόοδοι τῶν μαύρων ἐν Ἀμερικῇ.* Οἱ ἄλλοτε δοῦλοι Αἰθίοπες τῆς Ἀμερικῆς ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεώς των κατὰ τὸ ἔτ ς 1865 ἔκαμον μεγίστας προόδους ὑλικὰς καὶ διανοητικάς.

Αἱ τελευταῖαι στατιστικαὶ ἀποδεικνύουσιν ὅτι, ἐνῷ ἐπὶ πολλὰ ἔτη μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσίν των, οἱ μαῦροι μόνον εἰς ὑπηρεσιακὰ καὶ χειρωνακτικὰ ἔργα κατεγίνοντο, ἀπό τινος ἤρχισαν νὰ γίνωνται τεχνῖται, γαιοκτήμονες, ἐργοδόται, καταστηματάρχαι, τραπεζῖται καὶ ἐπιστήμονες. Εἰς 212 μεγάλα ἐργοστάσια, τὰ ὁποῖα ἄλλοτε δὲν ἐδέχοντο μαύρους ἐργάτας, σήμερον ἐργάζονται 180.000 μαῦροι. Τὸ Γραφεῖον τῆς Εὑρεσιτεχνίας ἐν Βασιγκτῶνι ἔχει ἐκδώσει περὶ τὰ 400 διπλώματα εὑρεσιτεχνίας (patent) δι' ἐφευρέσεις δηλωθείσας ὑπὸ μαύρων· αἱ ἐφευρέσεις αὗται περιλαμβάνουσι εἰδικὰ λιπαντήρια μηχανῶν, βελτιώσεις τηλεφωνικῶν καὶ τηλεγραφικῶν συσκευῶν, καὶ καταδυτικὰς μηχανὰς διὰ μεγάλα βάθη. Ἐν Σικάγῳ, Πιτσβούργῳ, Ἀτλάντᾳ, Ἁγ. Λουδοβίκῳ καὶ ἄλλαις πόλεσιν ὑπάρχουσι τράπεζαι, ὧν τὰ κεφάλαια καὶ ἡ διοίκησις εἶναι τῶν μαύρων. Οἱ μαῦροι συνοικισμοὶ σχεδὸν πανταχοῦ ἔχουσι μαύρους ἰατροὺς καὶ δικηγόρους. Ὑπάρχει μέγα κολλέγιον (σχεδὸν Πανεπιστήμιον) ἀποκλειστικὸν διὰ τοὺς μαύρους. Μία ἀτμοπλοΐα ἀνήκουσα εἰς μαύρους καὶ ἔχουσα προσωπικὸν ἀποκλειστικῶς ἐκ μαύρων, ἐκτελεῖ μέγα δοκιμαστικὸν ἐμπόριον μὲ τὰς Δυτικὰς Ἰνδίας διὰ τὰ ἐργοστάσια καὶ ἐμπορικὰ καταστήματα τῶν μαύρων κεφαλαιούχων ἐν Βαλτιμώρῃ, Νέᾳ Ὑόρκῃ καὶ Βοστώνῃ. Συνδικᾶτον ἀντιπροσωπεῦον 26 τραπέζας μαύρων, συνεστήθη ἐσχάτως ἐν Βοστώνῃ ὅπως διευθύνῃ ἐπιχείρησιν κινηματογράφων ἀποκλειστικῶς διὰ τοὺς μαύρους καθ' ὅλην τὴν Ἀμερικήν. Ὡρισμένως οἱ μαῦροι ἤρχισαν πραγματοποιοῦντες τοιαύτας ἁλματικὰς προόδους, ὥστε νὰ διαψεύδουν τὴν ἰδέαν ὅτι εἶναι φυλὴ ἀνεπίδεκτος τοῦ πολιτισμοῦ τῶν λευκῶν.

— *Ἡ ἀμάθεια τῶν Γάλλων μαθητῶν.* Δὲν εἴμεθα μόνοι ἡμεῖς οἱ παραπονούμενοι δι. τὴν ἀτέλειαν τῆς διδαχῆς τῶν παιδιῶν μας καὶ διὰ τὴν ἕνεκεν αὐτῆς ἔλλειψιν τῶν γενικωτέρων γνώσεων, ἀλλὰ καὶ οἱ Γάλλοι. Ὑπάρχει ὅμως μεταξὺ τῶν δύο λαῶν ἡ διαφορὰ ὅ ι οἱ δεύτεροι ἐξηγέρθησαν καὶ ζητοῦν τὴν θεραπείαν τοῦ κακοῦ ἀπὸ τὴν κυβέρνησιν, ἐνῷ ἐν Ἑλλάδι ἀναμένεται μοιρολατρικῶς ἡ διόρθωσις τῶν κακῶν ἐχόντων.

Οὕτως οἱ γονεῖς τῶν μαθητῶν τῆς Λὶλ συνέταξαν ἀναφοράν, εἰς τὴν ὁποίαν οἰκτείρο.ν τὴν διδασκαλίαν καὶ λέγουν ὅτι τὰ παιδιά των εἶναι ἀνορθόγραφα καὶ ἀνιστόρητα εἰς βαθμὸν νὰ μὴ γνωρίζουν νὰ γράψουν ἄνευ σφάλματος οὐδεμίαν λέξιν καὶ νὰ μὴ γνωρίζουν νὰ χαρακτηρίσουν τὸ μέγιστον ὄνομα καὶ τὸ μέγιστον γεγονός.

Οἱ πλεῖστοι τῶν γάλλων μαθητῶν ἐρωτηθέντες ἀπὸ τοὺς γονεῖς των π. χ. τί σημαίνουν αἱ λέξεις δημοκρατία, βασίλειον, θεραπευτικὴ κ.λ. ἀπήντησαν μὲ τὰς παραδοξοτέρας ἀπαντήσεις. Εἷς μαθητὴς ἀπήντησεν ὅτι ἡ δημοκρατία εἶναι μία αἵρεσις, τὴν ὁποίαν ἐδημιούργησεν κάποιος ὀνομαζόμενος Δημόκριτος, βασίλειον εἶναι τὸ οἴκημα τοῦ βασιλέως, θεραπευτικὴ ἡ ἀνάλυσις τῶν φαρμακευτικῶν προϊόντων κ. λ.

Καθόσον ἀφορᾷ τὰ ὀνόματα τῶν μεγάλων ἀνδρῶν ἡ ἀμάθεια εἶναι πλέον τετραγωνική. Οὕτως εἷς μαθητὴς ἀπήντησε ὅτι ὁ Ὅμηρος ἦτο ἰταλὸς ἀρχιτέκτων, ὁ Θουκυδίδης Ἕλλην καλλιτέχνης, ὁ Γκαῖτε γερμανὸς διδάσκαλος καὶ ὁ Μπετόβεν ἀξιωματικός !